

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Diplomová práce

Hodnocení nákladů na výběr spotřebních a ekologických daní

Bc. Tereza Lančarič Junková

© 2023 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Tereza Lančarič Junková

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Šumperk

Název práce

Hodnocení nákladů na výběr spotřebních a ekologických daní

Název anglicky

Evaluation of the Costs of Collecting Excise and Environmental taxes

Cíle práce

Cílem diplomové práce je na základě analýzy procesu výběru spotřebních a ekologických daní vyhodnotit přímé administrativní náklady na výběr spotřebních a ekologických daní v České republice.

Metodika

Teoretická východiska diplomové práce budou zpracována na základě kompilace poznatků získaných z odborné literatury, aktuálních právních předpisů a dalších relevantních zdrojů se zaměřením na správu spotřebních a ekologických daní a na administrativní náklady spojené s jejich výběrem.

Na základě získaných dat bude provedena analýza procesu výběru spotřebních a ekologických daní a následně budou analyzovány a hodnoceny přímé administrativní náklady spojené s výběrem spotřebních a ekologických daní. V souvislosti s provedenými analýzami budou vytvořena možná doporučení pro snížení administrativních nákladů spojených s výběrem spotřebních a ekologických daní v České republice.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

daň, administrativní náklady, ekologické daně, inkaso, spotřební daně, výběr daní

Doporučené zdroje informací

BAILEY, Stephen J. Strategic public finance. New York: Palgrave Macmillan, 2004. ISBN 03-339-2221-2.

BORCHARDT, Klaus-Dieter. The ABC of European Union law. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2010. ISBN 978-92-78-40525-0.

EUR-Lex, Přístup k právu evropské unie. Spotřební daň. Dostupné z:
<https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>

KOTENOVÁ, Bohumila, PETROVÁ, Petra. Zákon o spotřebních daních. Komentář. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2020. ISBN 978-80-7598-832-4.

SVÁTKOVÁ, Slavomíra. Spotřební a ekologické daně v České republice. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. ISBN 978-80-7357-443-7.

Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Gabriela Kukulová, MBA, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra obchodu a financí

Elektronicky schváleno dne 13. 7. 2022

prof. Ing. Luboš Smutka, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 2. 11. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 27. 02. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Hodnocení nákladů na výběr spotřebních a ekologických daní" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31.03.2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Gabriele Kukulové, Ph.D., MBA za odborné vedení, cenné rady a věcné připomínky, které mi pomohly při vypracování této diplomové práce.

Dále bych chtěla poděkovat své rodině a kolegům za jejich neustálou morální podporu a pomoc, kterou mi poskytovaly po celou dobu studia, a především při zpracování této diplomové práce.

Hodnocení nákladů na výběr spotřebních a ekologických daní

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá vyhodnocením efektivity výběru spotřebních a ekologických daní v České republice za období 2020 – 2022.

Diplomová práce je rozdělena do tří částí, teoretickou, praktickou a návrhovou.

První část je zaměřená na teoretická východiska, která úzce souvisejí s problematikou daňové správy a daňového systému v České republice. Dále jsou v této části popsány způsoby, které mají za úkol zefektivnění výběru daní.

Druhá část se zabývá analýzou hodnocení efektivity při výběru spotřebních a ekologických daní v letech 2020 – 2022.

V závěru práce byla vyhodnocena efektivita výběru spotřebních a ekologických daní v České republice, spolu s návrhem na zefektivnění výběrů těchto daní.

Klíčová slova: Spotřební daně, ekologické daně, celní správa, inkaso, efektivita

Evaluation of the Costs of Collecting Excise and Environmental taxes

Abstract

The diploma thesis deals with the evaluation of the effectiveness of the collection of consumption and environmental taxes in the Czech Republic for the period 2020 – 2022.

The diploma thesis is divided into three parts, theoretical, practical and design.

The first part is focused on theoretical starting points that are closely related to the issue of tax administration and the tax system in the Czech Republic. This section also describes the methods that aim to make tax collection more efficient.

The second part deals with the analysis of the assessment of efficiency in the collection of consumption and environmental taxes in 2020-2022.

At the end of the work, the effectiveness of the collection of consumption and environmental taxes in the Czech Republic was evaluated, along with a proposal for making the collection of these taxes more efficient.

Keywords: Consumption taxes, ecological taxes, customs administration, debt collection, efficiency

Obsah

Úvod	11
2 Cíl práce a metodika.....	13
2.1. Cíl práce	13
2.2. Metodika	13
3 Teoretická východiska.....	15
3.1. Veřejné finance	15
3.2. Spotřební a ekologické daně	15
3.2.1. Spotřební a ekologické daně v daňovém systému České republiky	15
3.3. Spotřební daň	18
3.3.1. Předmět spotřebních daní.....	20
3.3.2. Předmět daně z minerálních olejů.....	20
3.3.3. Předmět daně z lihu.....	22
3.3.4. Předmět daně z piva.....	23
3.3.5. Předmět daně z vína a meziproductů	24
3.3.6. Předmět daně z tabákových výrobků	25
3.3.7. Shrnutí.....	27
3.4. Ekologická daň.....	28
3.4.1. Daň ze zemního plynu a některých dalších plynů	33
3.4.2. Daň z pevných paliv	33
3.4.3. Daň z elektřiny	33
3.4.4. Ekologické daně a daňová reforma.....	34
3.5. Ekologické daně v EU.....	35
3.6. Celní správa.....	37
4 Analytická část	40
4.1. Spotřební a ekologické daně	40
4.1.1. Spotřební daně	40
4.1.2. Shrnutí spotřebních daní	53
4.1.3. Ekologické daně.....	54
4.1.4. Shrnutí ekologických daní	57
4.1.5. Souhrnné shrnutí spotřebních a ekologických daní	59
4.2. Přímé náklady.....	62
4.2.1. Personální obsazení.....	62
4.2.2. Náklady na platy	64
4.2.3. Technická podpora.....	65
4.3. Hospodaření	69

4.3.1.	Příjmy.....	69
4.3.1.1.	Příjmy za rok 2020.....	69
4.3.1.2.	Příjmy za rok 2021.....	71
4.3.2.	Výdaje.....	72
4.3.2.1.	Výdaje za rok 2020.....	72
4.3.2.2.	Výdaje za rok 2021.....	76
5	Výsledky a doporučení.....	79
6	Závěr.....	82
7	Seznam použitých zdrojů.....	84
8	Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk.....	88
8.1.	Seznam obrázků.....	88
8.2.	Seznam tabulek.....	88
8.3.	Seznam grafů.....	88

Úvod

Spotřební a ekologické daně jsou součástí systému daní v České republice od roku 1993.

Spotřební daň je daň, která se vztahuje na prodej nebo nákup zboží nebo služby. Zatímco spotřební daně přicházejí v několika různých formách, obecně platí v době nákupu.

Spotřební daně jsou daní z toho, jak lidé nebo podniky utrácejí své peníze. Tyto daně z nákupu zboží a služeb jsou obvykle procentuální, což znamená, že se uplatňují jako procento z celkové kupní ceny.

Spotřební daně jsou důležitým zdrojem daňových příjmů pro místní, státní a federální vlády po celém světě. Spotřební daně jsou vybírány všemi vyspělými ekonomikami světa. Pojem spotřební daně je označován jako tzv. Ramseyho zdanění. Obtížná možnost nahradit zdanitelné zboží znamená, že spotřební daně vytvářejí stabilní zdroj příjmů pro státní rozpočet. Proto lze říci, že spotřební daně jsou využívány k dosažení dvou cílů: jako nástroj fiskální politiky pro generování daňových příjmů do státního rozpočtu na jedné straně a jako regulační nástroj k regulaci spotřeby zboží, jehož spotřeba vytváří negativní externality pro společnost, na straně druhé.

Ve skutečnosti tyto daně ze zboží a služeb tvoří více než 32 procent daňových příjmů v zemích OECD – neboli Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj.

V lednu 2004 došlo k nabytí účinnosti „nového zákona“, který s sebou přinesl nejen zcela nové principy a instituty ve správě spotřebních daní, ale i celkovou změnu ve správě spotřebních daní, neboť od tohoto data přešla její správa z finančních úřadů na Celní správu České republiky. Správa spotřebních daní tak přešla z „civilního sektoru“ na ozbrojenou složku státu. Tento přechod, spolu se zavedenými principy zefektivnil správu, vyměrování a vymáhání spotřebních daní. Správa spotřebních daní převzala některé zavedené principy z oblasti celního řízení. Podobně jako v celním řízení byly zavedeny tzv. „daňové sklady“, které mohly být výrobní nebo distribuční (nevýrobní). Podobně jako existuje povinnost „zajištění cla“, musely se daňové subjekty vypořádat s nově vzniklou povinností „zajištění daně“.

Zefektivnilo se sledování pohybu zboží podléhajícího spotřební dani, a to díky zavedeným dokladům a sledované přepravě v podmíněném osvobození od daně. Správa spotřebních daní tak získala, díky výrazné změně správce daně, zcela nový rozměr.

Česká republika je součástí Evropské unie. Z tohoto důvodu se musí řídit jejími pravidly a nařízeními.

Vstup České republiky do Evropské unie přinesl řadu změn. Jedním z nich bylo závazné přijetí směrnice 2003/96/ES. České republice byla Evropskou unií udělena výjimka a zavedení ekologických daní tak bylo odloženo až na rok 2008.

Energetické daně zahrnují daně z energetických produktů používaných jak pro stacionární účely, tak pro účely dopravy. V roce 2021 pocházela drtivá většina příjmů z ekologických daní (78,4 %) z energetických daní. Je třeba poznamenat, že energetické daně pro některé země nezahrnují odvody uložené v rámci účelově vázaných systémů financování přechodu na jiné obnovitelné zdroje energie, např. německého zákona o obnovitelných zdrojích energie (EEG).

Hlavním cílem diplomové práce je vyhodnotit efektivitu výběru spotřebních a ekologických daní v České republice za období 2020 – 2022.

2 Cíl práce a metodika

Následující kapitola má za úkol vymezit cíle, které mají být v diplomové práci naplněny. Zároveň je zde popsána i metodika diplomové práce.

2.1. Cíl práce

Diplomová práce má za cíl analyzování a vyhodnocení efektivity výběru spotřebních a ekologických daní v České republice za období 2020 – 2022.

Dílčí cíle:

- vymezení teoretických východisek, která souvisejí s danou problematikou,
- provedení analýzy spotřebních daní v letech 2020 – 2022,
- provedení analýzy ekologických daní v letech 2020 – 2022,
- shrnutí nedostatků, které byly zjištěny z analýzy (tento souhrn zároveň slouží jako návrh zefektivnění výběru spotřebních a ekologických daní),
- návrh na zefektivnění výběru spotřebních a ekologických daní v České republice.

2.2. Metodika

Diplomová práce je rozdělena na dvě klíčové oblasti, a to teoretickou část a analytickou část. První část má využít metodu deskriptivního řešení problematiky spotřebních a ekologických daní v České republice. Teoretická část vychází ze studia a rozboru odborných zdrojů. Kapitoly jsou zaměřeny na daňový systém v České republice, spotřební a ekologické daně v České republice. Dále je charakterizována celní správa.

Další důležitou metodikou, které byly v práci využity, jsou syntéza a komparace. V první řadě bylo důležité získat data vypovídající o inkasu spotřebních a ekologických daní v České republice.

Data z Celní správy představují datovou základnu. Jedná se o základní informace o výběru spotřebních a ekologických daní. Celní správa a Ministerstvo financí jsou orgány, které tyto data spravují. Příjmy a výdaje za rok 2022 nejsou v diplomové práci zohledněny, neboť nebyly v době zpracování k dispozici.

Celní správa vede oficiální statistiky pro celou Českou republiku v rámci spotřebních a ekologických daní.

Další metodou byla analýza. Cílem analýzy je rozebrat získaná data.

V rámci analýzy je v první řadě provedeno celkové shrnutí inkasa spotřebních a ekologických daní ve sledovacím období 2020 – 2022.

3 Teoretická východiska

Následující část práce je zaměřena na důležitá teoretická východiska, která úzce souvisejí s problematikou spotřebních a ekologických daní.

3.1. Veřejné finance

Někdo si může zpočátku myslet, že smysl veřejných financí je naprosto jasný, jsou to peníze získané a vynaložené státem: získané z daní a vynaložené na služby při prosazování veřejného zájmu, zejména ve prospěch chudých. Tento „daňový a výdajový“ model veřejných financí je ve skutečnosti několikerým zkresleným vnímáním. Je zkreslený ze tří důvodů:

- zdanění není jediným zdrojem veřejných financí,
- veřejné finance nejsou vynakládány pouze na veřejné služby nebo sociální dávky,
- veřejný zájem je koncepčně vágní a v praxi nesmyslný.

Komplexní definice veřejných financí by musela zahrnovat následující charakteristiky:

- jsou to peníze získané z nejrůznějších zdrojů státem a jeho agenturami,
- včetně daní, prodejů, poplatků, půjček, loterií, darů a odkazů, plateb v naturáliích atd.,
- vyplácené ve veřejném sektoru a často v soukromém a dobrovolném sektoru,
- jednotlivcům, rodinám, firmám a servisním organizacím - doma i v zahraničí,
- vynaložené ve formě sociálních dávek, dotací, grantů, mezd a platů, nájemného, pojistného, úroků a amortizací za stavební projekty, vybavení a další vstupy od společností soukromého sektoru. (Bailey, 2004)

3.2. Spotřební a ekologické daně

Následující kapitoly se budou věnovat teoretickým východiskům, které úzce souvisejí s problematikou spotřební a ekologické daně.

3.2.1. Spotřební a ekologické daně v daňovém systému České republiky

Spotřební a ekologické daně jsou součástí systému daní v České republice od roku 1993. (Celní správa, 2022)

Spotřební daně jako součást nového daňového systému vytvořily – vedle daně z přidané hodnoty, dovozního cla a později i ekologické daně – systém **nepřímých daní** neboli **systém daní ze spotřeby**. Tento systém si na rozdíl od předchozího období postupně vydobyl pozici jednoho ze tří nejvýznamnějších rozpočtových příjmů, společně s pojistným na sociálním zabezpečení a systémem daní z příjmů. (Šafrová Drážilová, 2019)

Spotřební daň je daň, která se vztahuje na prodej nebo nákup zboží nebo služby. Zatímco spotřební daně přicházejí v několika různých formách, obecně platí v době nákupu.

Spotřební daně jsou daní z toho, jak lidé nebo podniky utrácejí své peníze. Tyto daně z nákupu zboží a služeb jsou obvykle procentuální, což znamená, že se uplatňují jako procento z celkové kupní ceny.

Spotřební daně jsou důležitým zdrojem daňových příjmů pro místní, státní a federální vlády po celém světě. Ve skutečnosti tyto daně ze zboží a služeb tvoří více než 32 procent daňových příjmů v zemích OECD – neboli Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj.

V mnoha zemích tvoří spotřební daně jeden z největších zdrojů vnitrostátních daňových příjmů.

Druhy spotřebních daní

Spotřební daň: Daně uvalené na určité zboží, služby a činnosti jsou známy jako spotřební daně. Mezi výrobky, které často podléhají spotřební dani, patří cigarety, hazardní hry, alkoholické nápoje a benzín.

Spotřební daně jsou však obvykle regresivní daně, což znamená, že procento příjmu, které se platí, klesá s poklesem příjmu.

Ačkoli se všechny spotřební daně vztahují na nákup zboží nebo služeb, každý typ spotřební daně funguje trochu jinak. Obecně platí, že daň se zaplatí při nákupu a obchodník bude zodpovědný za výběr a předání daní příslušným vládním agenturám.

Druhy spotřebních daní

Mezi běžné typy spotřebních daní patří daň z prodeje, daň z užívání, spotřební daň a daň z přidané hodnoty.

Daň z prodeje

Daně z prodeje jsou paušální daň - stanovené procento z kupní částky - kterou mnoho lidí již zná a platí.

Místní a státní vlády často ukládají daně z prodeje na určité nákupy a zaplatí se kombinovaná částka za každý způsobilý nákup, když je zakoupen v této oblasti.

Spotřební daň

"Spotřební daň," jak vysvětluje Rozpočtový úřad Kongresu (CBO), "je obecně vybírána z menšího souboru zboží a služeb a obvykle se vyměřuje z každé zakoupené jednotky spíše než z hodnoty nákupu."

Spotřební daně jsou běžně vybírány z benzínu, alkoholu a tabákových výrobků.

Existují výjimky ze spotřebních daní

Zda existují osvobození od spotřební daně, závisí na druhu spotřební daně a na tom, kdo daň vybírá. Často však existují výjimky.

Některé státy například nemají žádné daně z prodeje. A jiní osvobozují určité nákupy - obvykle nezbytnosti, jako jsou potraviny a oblečení - od daně z prodeje.

Poslední novela zákona účinná k 1. dubnu 2010 tedy transponovala tato nová pravidla pro výměnu elektronických průvodních dokladů. Především v případech, kdy doprava v režimu podmíněného osvobození od daně začíná či končí mimo Českou republiku, je nutno vycházet nejenom ze znění zákona, nýbrž z faktického stavu, resp. Postupu, jakým jsou tato pravidla zaváděna v jiných členských státech. Některé členské státy zatím tento systém neimplementovaly v plném rozsahu. (Kotenová, Petrová, Tomíček, 2010)

Od 1.ledna 2004 nedošlo pouze k nabytí účinnosti „nového zákona“, který s sebou přinesl zcela nové principy a instituty ve správě spotřebních daní, ale k celkové změně ve správě spotřebních daní, neboť od tohoto data přešla její správa z finančních úřadů na Celní správu České republiky. Správa spotřebních daní tak přešla z „civilního sektoru“ na ozbrojenou složku státu. Tento přechod, spolu se zavedenými principy zefektivnil správu, vyměňování a vymáhání spotřebních daní. Správa spotřebních daní převzala některé zavedené principy z oblasti celního řízení. Podobně jako v celním řízení byly zavedeny tzv. „daňové sklady“,

kteře mohly být výrobní nebo distribuční (nevýrobní). Podobně jako existuje povinnost „zajištění cla“, musely se daňové subjekty vypořádat s nově vzniklou povinností „zajištění daně“. (Kotenová, Petrová, Tomíček, 2010)

Zefektivnilo se sledování pohybu zboží podléhajícího spotřební dani, a to díky zavedeným dokladům a sledované přepravě v podmíněném osvobození od daně. Správa spotřebních daní tak získala, díky výrazné změně správce daně, zcela nový rozměr. Vzhledem k obligatorně zavedeným zákonným povinnostem, intenzivnější kontrole v jednotlivých fázích dovozu, výroby, přepravy a značení vybraných výrobků a mnohem větší kapacitě lidských zdrojů v oblasti správy spotřebních daní, došlo k výraznému posunu v efektivitě správy a výběru spotřebních daní. Významnou změnou, kterou přinesl nový zákon a změna správce spotřební daně byla možnost kontroly vybraných výrobků na daňovém území, kterým je celé území České republiky. Orgány Celní správy České republiky tak mohou kontrolovat zákonnou i nezákonnou výrobu, distribuci a pohyb vybraných výrobků kdekoli na území České republiky. (Svátková, 2009)

Česká republika je součástí Evropské unie. Z tohoto důvodu se musí řídit jejími pravidly a nařízeními. Právní řád vytvořený Evropskou unií (EU) se již stal pevnou součástí našeho politického života a společnosti. Každý rok jsou na základě unijních smluv přijímány tisíce rozhodnutí, která zásadním způsobem ovlivňují členské státy EU a životy jejich občanů. Jednotlivci již dávno nejsou pouze občany své země, města nebo okresu; jsou také občany Unie. Už jen z tohoto důvodu má zásadní význam, aby byli informováni o právním řádu, který ovlivňuje jejich každodenní život. Složitost struktury Unie a jejího právního řádu však není snadné pochopit. Částečně je to způsobeno zněním samotných Smluv, které je často poněkud nejasné a má důsledky, které není snadné pochopit. Dalším faktorem je neznalost mnoha pojmů, kterými se Smlouvy snaží situaci zvládnout. Následující část práce zaznamenává nejen zákony a nařízení vydané Českou republikou, ale i ty, které vydala Evropská unie. (Borchardt, 2010)

3.3. Spotřební daň

Problematika spotřebních daní je široce diskutovaným tématem v každé rozvinuté ekonomice. Česká republika není výjimkou díky zapojení dvou klíčových hráčů do procesu veřejné volby – politiků a voličů.

Pokud jde o spotřební daně, role, kterou politici hrají, je jasná: uvalují daně na spotřebu zboží, které vytváří negativní externality, takže z pohledu politiků by tato politika měla být voliči vnímána pozitivně (neutrálně), měla by být politicky proveditelná a pro politiky, kteří by chtěli využít svého vlivu k intenzivnějšímu vztahu se zájmovými skupinami, měla by rovněž umožnit dialog s regulovanými odvětvími o politické podpoře (žadatelé o rentu). (Šteker, 2020)

Role voličů přímo souvisí s rolí politiků – spotřební daně ovlivňují maloobchodní ceny zboží a ovlivňují disponibilní důchod domácností a jejich spotřební výdaje. Názor voličů může ovlivnit daňový systém prostřednictvím účasti na veřejné volbě. Rozhodují se, zda preferují nižší zdanění, tedy větší osobní odpovědnost za své chování, nebo vyšší zdanění, tedy větší zapojení státu do prevence typů chování, které způsobují negativní externality. Daňové sazby jsou politickým rozhodnutím s fiskálními dopady. A přestože jsou všichni voliči ovlivněni daněmi, výsledek voleb ovlivňují alespoň voliči, kteří mají vyhraněný názor na problematiku spotřebních daní (např. alkohol, tabák apod.).

Vztah mezi politiky a voliči vytváří prostor pro politické debaty, vládní návrhy, koaliční jednání, stížnosti opozice, nové zákony a legislativní změny, ale také pro významnou roli nevolených funkcionářů. Z těchto důvodů považuji za mimořádně důležité využít jakoukoli platformu pro širší diskusi o otázce spotřebních daní, konkrétněji o sazbách daní, jejich fiskálních dopadech, narušení trhu a neočekávaných dopadech. (Šteker, 2020)

Spotřební daně obecně

Spotřební daně jsou vybírány všemi vyspělými ekonomikami světa. Pojem spotřební daně je označován jako tzv. Ramseyho zdanění. Obtížná možnost nahradit zdanitelné zboží znamená, že spotřební daně vytvářejí stabilní zdroj příjmů pro státní rozpočet. Proto lze říci, že spotřební daně jsou využívány k dosažení dvou cílů: jako nástroj fiskální politiky pro generování daňových příjmů do státního rozpočtu na jedné straně a jako regulační nástroj k regulaci spotřeby zboží, jehož spotřeba vytváří negativní externality pro společnost, na straně druhé. (Šindelář, Mullerová, 2016)

V České republice se spotřební daň ukládá na pět druhů zboží, mezi které patří minerální oleje (včetně pohonných hmot), tabák, alkohol (lihoviny), pivo a víno. Správou spotřebních daní v České republice je pověřeno Ministerstvo financí a jemu podřízená Celní správa. (Celní správa, 2022)

Obecně jsou příjmy ze spotřebních daní považovány za stabilní příjmový pilíř veřejných financí. V České republice představují spotřební daně cca 20 % celkových ročních daňových příjmů a přibližně 10 % celkových veřejných příjmů. Stabilitu přiznání ke spotřební dani by bylo možné prokázat i procentem hrubého domácího produktu, který činí v průměru 3,4 % HDP. Pro ilustraci, příjmy ze spotřebních daní zahrnují veškeré náhrady zaměstnancům v českém veřejném sektoru (mzdy plus sociální příspěvky státních zaměstnanců spotřebovaly v posledních třech letech v průměru ročně 3,4 % HDP).

3.3.1. Předmět spotřebních daní

Předmětem spotřebních daní jsou vybrané výrobky, které lze rozdělit do pěti následujících skupin:

- Daň z minerálních olejů
- Daň z lihu
- Daň z piva
- Daň z vína a meziproductů
- Daň z tabákových výrobků. (Marková, 2022)

Územní (geografický, teritoriální) pohled definuje předmět daně jako výrobky, které:

- Se v daňovém území Společenství vyrobí
- Se do daňového území Společenství dovezou ze třetích zemí. (Kuneš, Polanská, Galočík 2022)

3.3.2. Předmět daně z minerálních olejů

Minerální oleje

Předměty daně z minerálních olejů jsou uvedeny v šesti odstavcích ustanovení § 45 zákona. Na rozdíl od ostatních komodit charakterizuje předmět daně z minerálních olejů kód

kombinované nomenklatury. Pro správné zařazení do předmětu daně je nezbytné mít alespoň základní znalosti z oblasti petrochemie. (Zákon č. 353/2003 Sb.,)

Daň z minerálních olejů se nyní skládá ze dvou samostatných spotřebních daní z minerálních olejů – uhlíkové složky a neuhlíkové složky. Uhlíková složka daně z minerálních olejů se běžně označuje jako uhlíková daň a nekarbonová složka se obecně označuje jako „spotřební daň“, „spotřební daň z paliva“ nebo „palivová daň“. Obě složky daně z minerálních olejů jsou však ze strany Revenue považovány za spotřební daň.

Sazba spotřební daně středních a těžkých plynových olejů (např. motorová nafta, topné oleje, které se značkují a barví, letecký petrolej) uvedených v § 45 odst. 1 písm. b) zákona o SPD se od 1. 1. 2021 snížila na 9 950 Kč / 1 000 litrů. Toto snížení se týká i směsí a dalších minerálních olejů, které se zdaňují stejnou sazbou, jako minerální oleje uvedené v § 45 odst. 1 písm. b) zákona o SPD. Označení vybraných výrobků (číslo výrobku) pro účely přiznání spotřební daně uváděné v daňovém přiznání podle pokynů uvedených ve vyhlášce č. 458/2020 Sb., o některých formulářových podáních v oblasti působnosti orgánů Celní správy České republiky, se nemění. Dochází však ke změně sazby spotřební daně uváděné v daňovém přiznání od zdaňovacího období leden 2021. (Celní správa, 2022)

Důvod tohoto trendu je dvojitý. Za prvé je třeba vzít v úvahu úlohu silniční nákladní dopravy. Česká ekonomika je exportně orientovaná a navíc vzhledem k poloze České republiky jsou domácí silnice hojně využívány jako mezinárodní tranzitní koridory. Konkurence v oblasti zdanění motorové nafty mezi evropskými státy tak motivuje k nákupu/nenákupu pohonných hmot v České republice.

V letech 2009 až 2012 patřila Česká republika do skupiny států s nejvyššími spotřebními daněmi z motorové nafty v Evropské unii, tedy s nejvyššími cenami motorové nafty. To negativně ovlivnilo ochotu tuzemských i zahraničních dopravců tankovat své nádrže v našem daňovém domicilu, protože sazby daně v zemích EU se výrazně lišily (daňová konkurence). Silniční nákladní dopravci mají snadný přístup na mezinárodní trhy s naftou a mohou si vybrat levnější trhy nebo dokonce konkrétní čerpací stanice (díky internetu, GPS navigaci atd.). (Kuneš, Polanská, Galočík, 2022)

V důsledku měnového zásahu České národní banky (znehodnocení CZK/EUR) klesla reálná sazba spotřební daně v EUR na 395,65 EUR/1000 litrů. Česká republika se tak posunula v žebříčku zemí s nejvyššími spotřebními daněmi (motorová nafta) z 5. místa v červenci 2010 na 18. místo právě díky změně kurzu.

Druhým aspektem je však otázka technologického pokroku. Tato spontánní snaha o snížení nákladů se odráží v downsizingu (nižší spotřeba motorů) nebo v nových alternativních palivech, často dotovaných z veřejných financí (biopaliva, elektřina, LPG, CNG atd.). Spotřebitelé se nemohou nezákonně vyhýbat daním³, takže to dělají legálně, prostřednictvím nepřímých ekonomických transakcí a substitucí.

Tyto problémy změnil "klasické" prostředí. Nafta ani benzín v jedné zemi nejsou zbožím s výrazně nepružnou cenovou poptávkovou křivkou. Substituce jsou k dispozici a automatický boom příjmů ze spotřební daně je u konce. Česká vláda by to měla respektovat a přizpůsobit politiku vzhledem k tomu, že hráči na trhu jsou schopni nahradit tradiční paliva novými komoditami a snížit spotřebu. Politická doporučení jsou nastíněna v kapitole o závěrech. (Marková, 2022)

3.3.3. Předmět daně z lihu

Jako plátce daně z lihu je označována fyzická nebo praktická osoba nakupující líh a výrobky, které obsahují líh osvobozený od daně podle § 71 odst. 1 písm. a), d), f) a i). Dále je to fyzická nebo právnická osoba uskladňující nebo uvádějící do volného daňového oběhu líh. (Zákon č. 353/ 2003 Sb.,)

Tabulka 1 Sazba daně z lihu

Kód nomenklatury	Text	Sazba daně
2207	Lih, který je obsažen ve výrobcích, které jsou uvedeny pod kódem nomenklatury 2207	32 250 Kč / hl etanolu
2208	Lih, který je obsažen ve výrobcích, které jsou uvedeny pod kódem nomenklatury 2208 s výjimkou destilátů z pěstitelského pálení v množství do 30 l etanolu pro jednoho pěstitele za jedno výrobní období	32 250 Kč / hl etanolu
2208	Lih, který je obsažen v destilátech ovocných z pěstitelského pálení v množství do 30 l etanolu pro jednoho pěstitele za jedno výrobní období podle zákona o lihu	16 200 Kč / hl etanolu
Ostatní	Lih, který je obsažen ve výrobcích, který je uveden pod ostatními kódy nomenklatury	32 250 Kč / hl etanolu

Zdroj: Finance.cz. Spotřební daň – lih. Online. (cit. 2023-02-20). Dostupné z: www.finance.cz/dane-a-mzda/dph-a-spotrebni-dane/spotrebni-dane/lih/

3.3.4. Předmět daně z piva

Jako plátce daně z piva není fyzická osoba, která provozuje domácí výrobu piva, pro vlastní spotřebu, pro spotřebu členů, kteří společně hospodaří v domácnosti, pivo v celkovém množství nepřesahujícím 2 000 l za kalendářní rok, za podmínky, že nedojde k jeho prodeji. (Celní správa, 2022)

Tabulka 2 Sazba daně z piva

Sazby daně v Kč/hl za každé celé hmotnostní procento extraktu původní mladiny						
Sazby daně podle výroby v hl ročně						
Rok	Základní sazba	...-10 000	10 000 – 50 000	50 000 – 100 000	100 000 – 150 000	150 000 – 200 000
2009	24	12	14,4	16,8	19,2	21,6
2010 – 2021	32	16	19,2	22,4	25,6	28,8

Zdroj: Finance.cz. Spotřební daň – pivo. Online. (cit. 2023-02-20). Dostupné z: www.finance.cz/dane-a-mzda/dph-a-spotrebni-dane/spotrebni-dane/pivo/

3.3.5. Předmět daně z vína a meziproductů

Předmětem daně z vína a meziproductů pro účely zákona o spotřebních daních jsou vína, fermentované nápoje a meziproducty uvedené pod kódy nomenklatury 2204, 2205, 2206, které obsahují více než 1,2 % objemových alkoholu, nejvýše však 22 % objemových alkoholu. (Zákon č. 353 / 2003 Sb.)

Následující alkoholické nápoje podléhají dani z vína a kvašených nápojů:

- tiché víno (sazba spotřební daně 0,- Kč/hl),
- šumivé víno (sazba spotřební daně 2 340,- Kč/hl),
- meziproducty (sazba spotřební daně 2 340,- Kč/hl). (Celní správa, 2022)

Základ daně tvoří objem výrobku spadajícího do cílové oblasti působnosti daně vyjádřený v hektolitrech hotového výrobku při teplotě 20 °C.

Předpisy upravující tuto daň stanoví zvláštní pravidla řízení, která zahrnují mimo jiné následující povinnosti výrobců vína nebo kvašených nápojů:

- Vinařství vyrábějící víno a kvašené nápoje se považují za továrny pro účely spotřební daně.
- Vedlejší sklady ke skladu mohou být považovány za součást zařízení pro účely zápisu do místního registru spotřebních daní, pokud se nacházejí ve stejné provincii a nejsou v ní prováděny žádné výrobní činnosti.

- První materiály vstupující do továrny nesmějí být použity k jinému účelu než k výrobě nápojů, na které se vztahuje zápis v územním registru spotřebních daní.
- Výrobci vína a kvašených nápojů jsou povinni vést účetnictví výrobků podléhajících spotřební dani. (Celní správa, 2022)

Meziprodukty

Všechny výrobky s obsahem alkoholu vyšším než 1,2 % objemových a nižším nebo rovným 22 % objemovým kódů KN 2204, 2205 a 2206, které nespádají do objektivní oblasti působnosti daně z piva nebo daně z vína a kvašených nápojů, podléhají dani z meziproduktů. Této dani podléhají mimo jiné fortifikovaná vína, sherry a portská vína.

Předpisy upravující tuto daň stanoví zvláštní pravidla řízení, která zahrnují možnost, že sklady pomocné k továrně na meziprodukty mohou být považovány za součást zařízení pro účely registrace do místního registru spotřebních daní, pokud se nacházejí ve stejné provincii a nejsou zde prováděny žádné výrobní činnosti, za podmínek stanovených v předpisech o spotřebních daních. (Celní správa, 2022)

3.3.6. Předmět daně z tabákových výrobků

Tabákovými výrobky podle zákona o spotřebních daních jsou

1. cigarety,
2. doutníky a cigarillos,
3. tabák ke kouření. (Zákon č. 353 / 2003 Sb.,)

Právní úprava EU o spotřebních daních z tabákových výrobků definuje:

- **kategorie tabákových výrobků** (cigarety a "ostatní tabákové výrobky"),
- **zásady zdanění,**
- **minimální sazby a struktury,** které mají být použity.

Společné předpisy se vztahují i na tabákové výrobky pro zboží podléhající spotřební dani podle práva EU.

Cigarety

Směrnice 2011/64/EU požaduje, aby členské státy vybíraly minimální sazbu spotřební daně z cigaret.

Tato minimální sazba se musí skládat z:

- **Specifické složky** mezi 7,5 % a 76,5 % celkového daňového zatížení (TTB) – vyjádřená pevnou částkou na 1000 cigaret.
- **Složky ad valorem** – vyjádřená jako procento maximální maloobchodní prodejní ceny.

Tabulka 3 Minimální sazby ostatních tabákových výrobků dle kategorií

Kategorie produktů	Minimální sazba
Jenně řezaný tabák ke kouření	50 % vážené průměrné maloobchodní prodejní ceny nebo 60 EUR za kilogram
Doutníky a doutníčky	5 % maloobchodní prodejní ceny nebo 12 EUR za 1000 kusů nebo za kilogram
Ostatní tabák ke kouření	20 % maloobchodní prodejní ceny nebo 22 EUR za kilogram

Zdroj: Vlastní zpracování dle Směrnice 2011/64/EU

Systém spotřebních daní v České republice vybíraných z cigaret používá kombinovaný pojem se specifickou složkou spotřební daně a valorickou složkou spotřební daně. Platné od 1. prosince 2014, činí specifická složka v České republice 1,29 Kč za cigaretu (0,94 EUR za krabičku s 20 cigaretami) a složka ad valorem představuje 27 %. Minimální výše spotřební daně je však stanovena na 2,37 Kč za cigaretu (1,75 EUR za krabičku s 20 cigaretami). (Marková, 2022)

V praxi se u všech balení s cenou pod hranicí 80 Kč spotřební daň zaokrouhluje nahoru na minimální úroveň 47,40 Kč za balení (1,75 EUR za balení). U všech balení s cenovkami nad 80 Kč je spotřební daň součtem specifických i valorických dílů. Český trh s cigaretami je poměrně specifický, protože u dvou třetin všech prodaných balení musí být spotřební daň zaokrouhlena na minimální úroveň. (Marková, 2022)

3.3.7. Shrnutí

Pro českou vládu představují daňové příjmy z minerálních olejů a tabákových výrobků klíčový fiskální faktor. Politici, voliči, média, zájmové skupiny a jejich lobbisté věnují oběma těmto oblastem značnou pozornost. Ekonomové jsou samozřejmě také zahrnuti. Proto lze formulovat následující doporučení:

1) Minerální oleje: Zdanění by se mělo řídit osvědčenými postupy zemí, které uplatňují tzv. pohyblivou sazbu spotřební daně. Systém funguje velmi efektivně. Spotřební daň se skládá ze složky zákona (schválené standardním právním procesem parlamentem, např. pokud jde o minimální úroveň EU) a dekretové složky (schválené ministerskou vyhláškou). To umožňuje úpravy pro optimální úroveň zdanění s ohledem na různé faktory, jako je ekonomický cyklus, makroekonomické ukazatele, spotřební daně v sousedních zemích atd.

2) Minerální oleje: Vláda by měla zrušit trvale diskriminační tvorbu cen prostřednictvím vyšší spotřební daně na benzín. Spotřebitelé našli způsob, jak reagovat (preferenci diesellových motorů, LPGA, CNG, elektřiny...). To vytvořilo obrovskou výzvu pro evropské rafinerie a také způsobilo trvalý pokles příjmů ze spotřebních daní a DPH.

3) Minerální oleje: Vysoký podíl daňového zatížení na konečné ceně pohonných hmot vytváří pobídky k podvodům a daňovým únikům. Stínové transakce negativně ovlivňují fiskální opatření a – kvůli nižší kontrole a kvalitě výrobků – poškozují spotřebitele. Regulátoři by měli zabránit falšování paliv, tj. zrušit osvobození od daně pro těžké oleje nebo mazací oleje pro stroje atd., a také zavést přenesení daňové povinnosti na daň z přidané hodnoty. Vláda by měla využívat více informací a zkušeností subjektů z oficiální ekonomiky, které mají podstatné informace o legálních i nelegálních tržních strukturách.

4) Tabák: Minimální spotřební daň by měla být zrušena. Přibližně 66 % českého trhu s cigaretami se pohybuje pod úrovní minimálního zdanění (tj. na hraně). Daňový systém by se měl řídit logikou "jedna krabička cigaret = stejná škoda = stejná spotřební daň", takže by měla být zrušena valorická daň a měla by být účtována pouze jedna sazba spotřební daně. Řešením je snížení valorické složky spotřební daně na úroveň běžné sazby spotřební daně.

5) Tabák: Volatilita daňových a jiných regulačních opatření uvalených na toto odvětví snižuje stabilitu i transparentnost podnikatelského prostředí. Předvídatelná regulace trhu s tabákem je předpokladem účinného zdanění. Transparentnější regulace zkultivuje oficiální podnikatelské prostředí a také omezí nelegální trh s tabákovými výrobky.

3.4. Ekologická daň

Od roku 2018 měla Česká republika povinnost zavést daň z elektřiny, ze zemního plynu a z pevných paliv, tato povinnost vyplynula z členství České republiky v Evropské unii.

Povinnost je zakotvena v zákonu č. 261 / 2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů.

Správu daně vykonávají celní orgány. U těchto orgánů je zároveň možné žádat o dva typy povolení. Prvním povolením je nabytí osvobozených energetických produktů. Toto povolení je možné získat na základě rozhodnutí celního úřadu. U povolení k nabytí energetických produktů bez daně je tomu taky tak. Osobě, ať už právnické nebo fyzické, nesmí být dodány energetické produkty bez daně či produkty osvobozené od daně, pokud není držitelem povolení.

Vstup České republiky do Evropské unie přinesl řadu změn. Jedním z nich bylo závazné přijetí směrnice 2003/96/ES. České republice byla Evropskou unií udělena výjimka a zavedení ekologických daní tak bylo odloženo až na rok 2008.

Široký (2008) ve své knize „Daňová teorie s praktickou aplikací“ poukazuje na první ekologické daně v ČR. Popisuje daně z elektrických zdrojů záření, minerálních olejů, uhlí a motorových vozidel.

Pigou (1928) byl prvním člověkem, který popsal ekologické daně. Popisuje problém s negativními externalitami. Dracea, Calugaru a Cristea (2008) studovali stanovení optimální daňové úrovně, která má vliv na snížení celkových nákladů na negativní externalitu. Jejich závěr je: Environmentální daně by měly být zavedeny přes zdroj externalit (zpráva přímo o emisích nebo environmentálních službách).

Sazba ekologických daní byla pojmenována Pigou. Bovenberg a Goulder (2002) našli optimální úroveň ekologických daní. Porovnávají optimální zdanění se sazbou ekologických daní a dochází k závěru, že optimální zdanění by mělo být nižší. Zavedení ekologických daní vyvolalo řadu obav. Největší byla obava ze ztráty konkurenceschopnosti na úrovni jednotlivých států a mezinárodního srovnání.

Na základě ex post analýzy zavádění ekologických daní, kterou Zimmermannová a Menšík (2013) zhodnotili, že zavedení ekologických daní nemělo zásadní vliv na snížení konkurenceschopnosti. Ex post analýzou se zabývají také Jílková, Vítek, Pavel, Slavík (2006), kteří se zaměřují na administrativní a vyvolané náklady poplatků vybíraných na ochranu životního prostředí v ČR. Ex ante analýzou ekologických daní v ČR se zabývali Šauer a Vojáček (2009).

Poukazují na to, že soukromý sektor nevnímá, že kvůli zavedení ekologických daní dochází ke snížení daně z příjmu. Jde o jedno z naznačených pozitiv zavedení ekologických daní, označovaných jako teorie dvojího užítku, dvojí dividendy. Pojednává o tom např. Szomolányiová (2002). Teorie dvojí dividendy, popsána Patuelliem, Nijkampem a Pelsem (2005), kteří analyzují ekologickou daňovou reformu. Používají metaanalytickou syntézu. Závěrem je, že jejich analýza potvrzuje pozitivní vliv daňové politiky při uplatnění zaměstnanosti (případová teorie dvojí dividendy).

Na druhé straně Mongersten (1996) ve svém článku popisuje, že ekologická daň ne vždy přináší dvojí dividendu v dodatečných zdrojích vládních příjmů. Přesto Mongersten zdůrazňuje, že daně jsou méně nákladné než jiná opatření ke snížení znečištění životního prostředí. Administrativní náklady na zdanění jsou širokou veřejností chápány jako náklady, které nese veřejný sektor. Jedná se o náklady spojené s výběrem daní.

Kubátová (2010) do této skupiny zahrnuje veškeré náklady spojené se sběrem a kontrolní činností a náklady související se získáváním informací. Definované náklady se tedy označují jako přímé náklady. Na druhé straně existují nepřímé náklady, známé také jako indukované náklady. Tyto náklady nese soukromý sektor. O těchto daních pojednává článek Pavla a Vítka (2010). Ve své analýze poukázali na to, že Česká republika se příliš neliší od výsledků zahraničních subjektů.

Hruška, Dvořáková (2012) zkoumali informační a motivační roli státu ve vztahu k podnikům. Došli k závěru, že informační služby jsou nedostatečné a neusnadňují činnost podniků. Environmentální náklady v podnicích analyzují Zimmermannová (2011), Carrera a Ianuzzi (1998) a Rogers a Kristof (2003). Tento příspěvek se zabývá efektivitou ekologických daní na základě analýzy efektivnosti na straně přímých administrativních

nákladů. Cílem je identifikovat a vyhodnotit efektivitu řízení ekologických daní. Před zavedením ekologických daní proběhla řada ex ante analýz.

Administrativní náklady ekologických daní

Ke zjištění administrativní zátěže ekologických daní na straně správce daně byla použita metoda jednoduchého výpočtu administrativních nákladů spojených s výběrem, kontrolou, správou, ale i legislativou a tvorbou zákonů. Analýza administrativních nákladů je velmi složitá. Pro kanceláře a firmy je velmi obtížné tyto náklady spočítat. Optimální distribuční administrativní náklady emisní daně popisují Stranlud a Chávez (2013).

Politický aspekt je podle nich velmi důležitým faktorem, který má vliv na administrativní náklady. V tomto příspěvku jsou jako mzdy příslušných pracovníků použity přímé administrativní náklady (legislativní náklady, náklady státní správy, náklady daňové správy). Tento příspěvek nezohledňuje náklady spojené se statistickým úřadem, justičními službami apod.

Provozní náklady ekologických daní pro tyto zaměstnance jsou nízké a úřady je nejsou schopny kvantifikovat a oddělit od ostatních činností na úřadech. Tyto náklady tedy nejsou v tomto dokumentu zahrnuty. Spotřební daně se používají z celních úřadů. Jsou daně z tabáku, minerálních olejů, lihovin, piva a vína.

Správou ekologických daní se v ČR zabývá orgán celní správy. Legislativa a tvorba zákonů spadá do působnosti Ministerstva financí a Generálního ředitelství cel. Součástí analýzy byl tedy dotaz na celní úřady jednotlivých krajů, Ministerstvo financí a Generální ředitelství cel. Podstatou bylo zjistit, do jaké míry je zatěžuje administrativní správa spojená s výběrem a legislativou ekologických daní. Pro účely hodnocení byla použita metoda přepočteného zaměstnance (FTE). Jako hlavní náklad byla zvolena mzda včetně odvodů na sociální a zdravotní pojištění. Česká republika má 14 krajů, ale 15 celních úřadů. Celní úřad Ruzyně v odpovědi na dotazy k ekologickým daním a všem sledovaným administrativním nákladům uvedl, že neexistuje žádný subjekt podléhající ekologickým daním. Tato kancelář působí především na letišti Václava Havla. Veškerý odběr tak zajišťuje Celní úřad Praha. Celní úřady pro jednotlivé kraje se značně liší v nákladech na správu ekologických daní.

Porterova hypotéza

Porterova hypotéza, kterou vyložil profesor Michael Porter v roce 1991, je často citována, když se diskutuje o vztahu mezi environmentálními předpisy a průmyslovou konkurenceschopností. (Vrabcová, 2021)

Porterova hypotéza tvrdí, že "vhodně plánované ekologické předpisy budou stimulovat technologické inovace, což povede ke snížení nákladů a zlepšení kvality. V důsledku toho mohou domácí podniky dosáhnout vynikající konkurenční pozice na mezinárodním trhu a může se také zlepšit průmyslová produktivita." Tato hypotéza se dostala do centra pozornosti jako přímý protiargument ke standardnímu názoru, že předpisy v oblasti životního prostředí mají negativní vliv na produktivitu a konkurenceschopnost, protože vedou ke zvýšeným výdajům podniků. (Bitat, 2013)

Porter sám uvádí jako důkaz pro svou hypotézu příklady konkurenceschopnosti amerického chemického průmyslu na mezinárodním chemickém trhu - průmyslu, ve kterém náklady na ochranu životního prostředí rostou ve srovnání s jinými americkými průmyslovými odvětvími - a vysoký nárůst produktivity chemického průmyslu v Japonsku a Německu, který přijal přísnější environmentální předpisy v roce 1970. Ačkoli se toho Porter sám nedotýká, jeho hypotéza je příležitostně citována i v souvislosti s automobilovým průmyslem, jako vysvětlení tvrzení, že přijetí přísnějších emisních předpisů Japonskem v roce 1978 podle japonské verze Muskie Act vedlo k následnému pokroku japonských automobilů na americkém trhu. (Tanikawa, 2003)

Z tohoto hlediska se zdá, že posílení regulací nad rámec předpisů jiných rozvinutých zemí bylo účinnou politikou v soutěži o vývoj automobilů šetrných k životnímu prostředí. (Tanikawa, 2003)

Piguova daň

Pigouvian Tax je daň z ekonomických činností, které vytvářejí negativní externality, které vytvářejí náklady, které nesou nespřízněné třetí strany. Náklady vyplývající ze záporných externalit se neodrážejí v konečných nákladech na výrobek nebo službu. Proto se trh stává neefektivním.

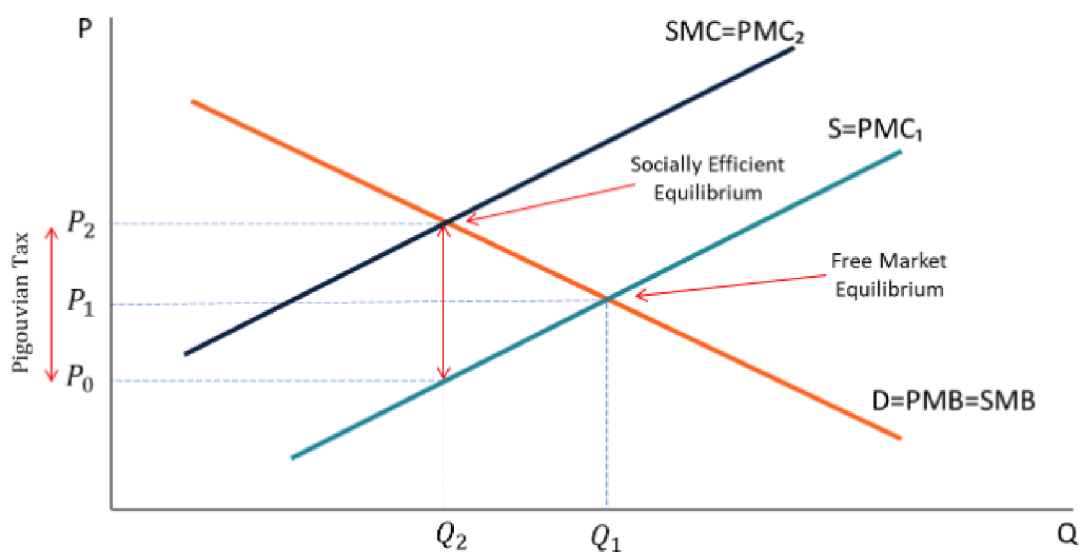
Hlavním účelem Pigouviánských daní je bojovat proti neefektivnosti trhu zvýšením mezních soukromých nákladů o částku generovanou negativní externalitou. V takovém případě budou konečné náklady (původní náklady plus daň) odrážet úplné sociální náklady ekonomické činnosti. Následně bude internalizována negativní externalita. (CFI, 2022)

Pigouvian daně mohou být uloženy k napadení následujících činností:

- Znečištění životního prostředí.
- Škodlivé látky (tabák a alkohol).
- Zahlcení.

Pigouvova daň je pojmenována po britském ekonomovi Arthur C. Pigou, který byl jedním z nejvýznamnějších přispěvatelů k teorii externality v časných 1900s.

Graf 1 Jak funguje Pigouvova daň?

Zdroj: Adam Smith Institute. The problem with pigou taxes. Online. 2015. (cit. 2023-02-20). Dostupné z: www.adamsmith.org/blog/tax-spending/the-problem-with-pigou-taxes

Za podmínek volného trhu vytváří negativní externalita tržní rovnováhu, když se sociální mezní přínos (SMB) rovná osobním mezním nákladům (PMC_1), které jsou nižší než sociální mezní náklady (SMC) v důsledku dodatečných nákladů vytvořených ekonomickou činností. Taková tržní rovnováha není efektivní.

V ideálním světě bude pigouvská daň uvalena ve výši rovnající se nákladům spojeným se zápornou externalitou. Když jsou uvaleny pigouvské daně, nabídka ekonomické aktivity produkující negativní externalitu se sníží. (CFI, 2022)

Proto se poptávané množství sníží, zatímco cena se zvýší. Proto se tržní rovnováha stane sociálně efektivní, protože sociální mezní náklady se budou rovnat soukromým mezním nákladům.

3.4.1. Daň ze zemního plynu a některých dalších plynů

Jako plátce daně ze zemního plynu a některých dalších plynů je označován dodavatel dodávající plyn konečnému spotřebiteli. Dále je plátcem provozovatel distribuční soustavy, provozovatel přepravní soustavy a provozovatel podzemního zásobníku plynu. (Celní správa, 2022)

Sazby daně jsou stanoveny v § 6 zákona 261/2007 Sb. a liší se podle druhu plynu. Základem daně je množství plynu v MWh spalného tepla, nelze-li vyjádřit spalné teplo plynu v MWh, stanoví se spalné teplo ve výši 15 MWh na tunu plynu. (Zákon č. 261/2007 Sb)

3.4.2. Daň z pevných paliv

Jako plátce daně z pevných paliv je označován dodavatel dodávající pevná paliva konečnému spotřebiteli. (Celní správa, 2022)

Sazba daně činí 8,50 Kč/GJ spalného tepla v původním vzorku. Základem daně je množství pevných paliv vyjádřené v GJ spalného tepla v původním vzorku. (Marková, 2022)

3.4.3. Daň z elektřiny

Jako plátce daně z elektřiny je označován dodavatel dodávající elektřinu konečnému spotřebiteli. Dále je plátcem provozovatel distribuční soustavy, provozovatel přenosové soustavy. (Celní správa, 2022)

Sazba daně činí 28,30 Kč/MWh. Základem daně z elektřiny je množství elektřiny v MWh. (Marková, 2022)

3.4.4. Ekologické daně a daňová reforma

Využívání ekonomických nástrojů environmentální politiky má v České republice dlouhou tradici. Poplatky za znečištění byly postupně zaváděny od 60. let 20. století. Poplatky za emise do ovzduší byly poprvé vybírány v roce 1967. Poplatky za vypouštění odpadních vod do vod povrchových byly zavedeny v roce 1979. Za teoretické základy pro stanovení sazeb poplatků byly považovány internalizace vnějších ekonomických škod způsobených zhoršováním životního prostředí a myšlenka pokus-omyl. (Pospíšilová, 2019)

V centrálně plánované ekonomice by však mohly hrát pouze méně důležitou roli v rozhodovacím procesu klíčových ekonomických subjektů. Současný systém nástrojů environmentální politiky byl zaveden počátkem 90. let 20. století při procesu vytváření nové národní environmentální politiky a legislativy. Systém ekologických poplatků tvoří poplatky za emise do ovzduší, stočné, poplatky za znečišťování vod, poplatky za komunální odpad, poplatky za ukládání pevných odpadů, poplatky za těžbu vody, poplatky za vyvlastnění zemědělské a lesní půdy a poplatky za těžbu. (Pospíšilová, 2019)

O ekologických daních se začalo hovořit v první polovině 90. let. Bylo to v rámci procesu přechodu na tržní ekonomiku, kdy změny celého daňového systému poskytly prostor pro zavedení nového druhu daní. Zákon o reformě veřejných financí, který vstoupil v platnost v roce 1993, poskytl konkrétní prostor pro zavedení ekologických daní – do daňového zákona byl zaveden zvláštní paragraf, který se však v praxi nepoužíval. Druhá polovina 90. let byla charakterizována intelektuálním posunem od ekologických daní k ekologické daňové reformě. Koncept ekologických daní začal být vnímán v kontextu snižování zdanění práce. (Šauer, Vojáček, 2022)

Tato etapa přípravy ekologické daňové reformy v ČR souvisí s prvními výpočtovými studiiemi potenciálních dopadů ekologické daňové reformy. Environmentální daňová reforma se v té době stala – s jistou mírou zobecnění – považována za skutečně silný nástroj v oblasti životního prostředí zejména mezi politiky a odborníky, zejména těmi z MŽP. Z teoretického hlediska bylo toto období debaty o ekologické daňové reformě většinou založeno na myšlence Pigouvovského zdanění a internalizace externalit, ale diskutovalo se také o potenciálu generování příjmů.

Praktické koncepce (tj. konkrétní návrhy politik) k ekologické daňové reformě byly od roku 2000 vypracovány několikrát. Většinou neprošly politickým procesem a nikdo se v praxi neprosadil. (Pospíšilová, 2019)

Teprve reforma veřejných financí v roce 2006 zavedla výrazné zvýšení sazeb spotřební daně z motorových paliv (např. 0,42 - 0,49 EUR/l u benzínu, 0,14 EUR/l u motorové nafty a 0,12 EUR/l u LPG) a současně snížení daně z příjmu z 31 % na 24 %. Poslední události při zavádění ekologické daňové reformy v ČR byly taženy směrnicí ES č. 2003/96, protože výjimka pro ČR vypršela na konci roku 2007. To byl hlavní důvod nutnosti její implementace. alespoň v minimálních sazbách od 1. ledna 2008. Tato implementace se nazývá „I. fáze ekologické daňové reformy“.

Fáze II se v současné době připravuje a předpokládá se, že bude zavedena od roku 2010. Fáze III se plánuje zavést od roku 2012. Podle I. fáze jsou pevná fosilní paliva zpoplatněna 0,3 Euro/GJ. To vyvolá zdražení pevných paliv pro domácnosti přibližně o 10 %. Zemní plyn je zdaněn 1,1 Euro/MWh. Elektřina je zdaněna 1 Euro/MWh, což má způsobit přibližně 1% nárůst cen elektřiny pro domácnosti. Elektřina vyrobená z obnovitelných zdrojů je od daně osvobozena. Ze zdanění existuje několik dalších výjimek: vytápění domácností zemním plynem, dálkové vytápění, pokud je teplo vyráběno technologií kombinované výroby tepla a elektřiny, elektřina a teplo z obnovitelných zdrojů energie, metanové a dusíkové palivové články, stlačený zemní plyn ve vozidlech, elektřina používaná v železniční dopravě a dopravě a uhlí používané k výrobě elektřiny. Původně měla česká ekologická daňová reforma zavedená v lednu 2008 být výnosově neutrální, protože měly být sníženy příspěvky na sociální zabezpečení. Bylo plánováno, že vláda v polovině roku 2008 rozhodne o tom, o kolik nižší by měl být sociální příspěvek v souvislosti s příjmy ekologických daní. (Šauer, Vojáček, 2022)

Fiskální neutralita však byla vládou deklarována k zavedení již ve fázi zavádění ekologických daní, kdy byla stejným zákonem snížena daň z příjmu a zvýšena DPH a zároveň byly zavedeny ekologické daně. Ve druhé etapě je celkový sociální příspěvek placený zaměstnavateli a zaměstnanci od roku 2009 o 1,5 % nižší, což způsobuje pokles vládních příjmů o 11 mld. Kč. Celkové výnosy z ekologických daní za rok 2008 jsou necelé 3 miliardy Kč. (Šauer, Vojáček, 2022)

3.5. Ekologické daně v EU

Příjmy z ekologických daní se dělí do čtyř hlavních kategorií:

- energetické daně,
- daně z dopravy,

- daně ze znečištění,
- daně ze zdrojů.

Energetické daně zahrnují daně z energetických produktů (např. uhlí, ropných produktů, zemního plynu a elektřiny) používaných jak pro stacionární účely, tak pro účely dopravy. V roce 2021 pocházela drtivá většina příjmů z ekologických daní (78,4 %) z energetických daní. Podle konvence CO₂ Do této daňové kategorie jsou zahrnuty také daně, protože jsou obvykle vybírány z energetických produktů.

Je třeba poznamenat, že energetické daně pro některé země nezahrnují odvody uložené v rámci účelově vázaných systémů financování přechodu na jiné obnovitelné zdroje energie, např. německého zákona o obnovitelných zdrojích energie (EEG). (Eurostat, 2022)

Dopravní daně zahrnují především daně související s vlastnictvím a užíváním motorových vozidel. V roce 2021 byly daně z dopravy druhým největším zdrojem příjmů z ekologických daní v EU a představovaly 18,1 % z celkové částky.

Daně ze znečištění a daní ze zdrojů zahrnují různé druhy daní: daně z těžby surovin, daně z naměřených nebo odhadovaných emisí do ovzduší (např. NO_x, SO₂) a vody, z hluku a z nakládání s odpady. V roce 2021 bylo z daní ze znečištění a zdrojů získáno pouze 5,2021 % celkových příjmů z ekologických daní v EU.

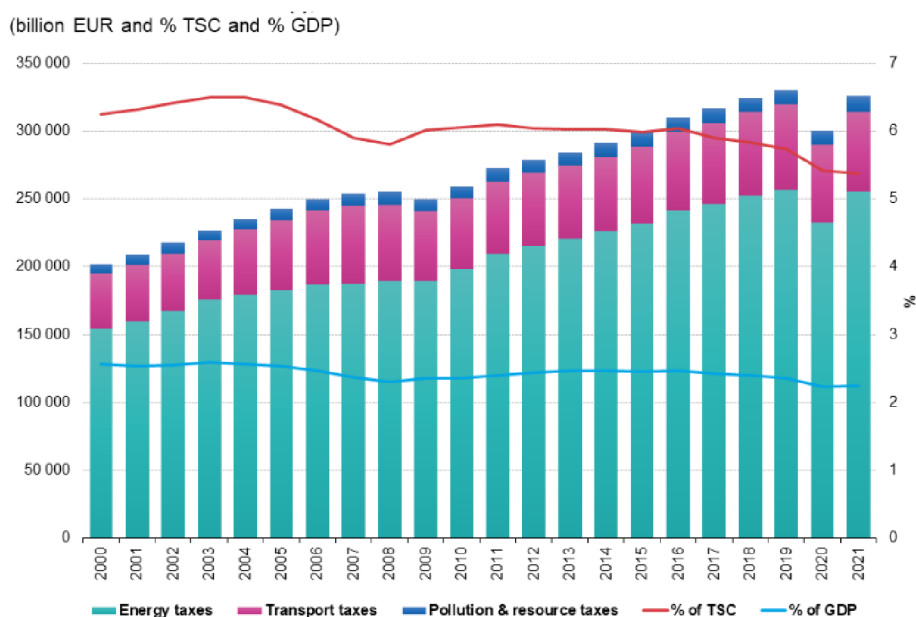
Od roku 2002 zůstává rozložení daňových kategorií zhruba stejné, s malými nebo žádnými změnami (o méně než 2 p.b.) v celkovém podílu energetických daní, daní z dopravy a daní ze znečištění/zdrojů. Vzhledem k tomu, že příjmy z energetických daní představují přibližně 78 % ekologických daní, jejich vývoj do značné míry určuje trend celkových příjmů z ekologických daní. V roce 2021 se příjmy EU z energetických daní (v nominálním vyjádření) zvýšily o 9,9 % ve srovnání s hodnotou v roce 2020. Ve stejném období se příjmy EU z daní z dopravy zvýšily o 3,4 %, zatímco příjmy EU z daní ze znečištění a zdrojů se zvýšily o 7,6 %.

Vývoj na úrovni jednotlivých zemí EU je odlišný: Polsko zaznamenalo od roku 2020 do roku 2021 nárůst daní z energií o 28 %, následované Lucemburskem s nárůstem daní z energie o 18,5 %. Na druhé straně islandské energetické daně mezi lety 2020 a 2021 poklesly o 15 %. Daně z dopravy vykazují mezi zeměmi EU ještě větší variabilitu: daně z dopravy se

v letech 2020 až 2021 zvýšily o 35,6 % v Litvě, následované Rumunskem s 21,9 %. Na druhé straně se daně z dopravy mezi lety 2020 a 2021 snížily o 12,1 % ve Finsku a o 11 % na Maltě.

Daně ze znečištění a daně ze zdrojů představují 3,5 % celkových ekologických daní na úrovni EU. Tento podíl zůstává v roce 2021 v mnoha zemích nízký, s výjimkou Islandu (24,1 % celkových ekologických daní), Nizozemska (14,1 %) a Malty a Maďarska (přibližně 10 %). V roce 2020 zůstává příspěvek domácností jako daňových poplatníků rovnocenný příspěvku podniků: celkové ekologické daně dopadají na domácnosti na 48,6 % a na podniky na 47,6 %. Z různých ekologických daní však podniky přispívají 52 % na energetické daně, zatímco domácnosti přispívají 68,2 % na daně z dopravy. (Eurostat, 2022)

Obrázek 1 Celkové příjmy z ekologických daní v EU podle druhu daně, 2002–2021

Zdroj: Eurostat. Environmental tax statistics – detailed analysis. Online. 2022. (cit. 2023-02-26). Dostupné z: ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Environmental_tax_statistics_-_detailed_analysis#General_overview

3.6. Celní správa

Úkolem celní správy je vyměřit a vybrat clo za zboží dovážené ze zemí, které nejsou v Evropské unii. V rámci celního řízení je rozhodováno, zda bude zboží propuštěno do

celního území EU případně v jakém režimu. Dalším úkolem Celní správy je rozhodovat zda může být zboží vyvezeno z EU, nebo převezeno přes území EU.

Clo se vybírá na základě celního prohlášení. 80 % vybraného cla se zasílá do rozpočtu EU, „pouze“ 20 % jde do rozpočtu České republiky. Ročně se celkově vybere okolo 9 miliard Kč. (Celní správa, 2022)

Celní správa České republiky je bezpečnostním sborem, který se zabývá správou cel a některých daní a dalších jí svěřených nefiskálních činností. Například celní správa vybírá a vymáhá většinu pokut, poplatků a jiných odvodů uložených jinými správními orgány. Celní správa má mimo jiné omezené pravomoci i v oblasti kontrol zaměstnávání cizinců, zejména kontroluje, zda zaměstnavatelé plní všechny zákonné povinnosti s tím spojené.

Organizační struktura Celní správy ČR je dvoustupňová a tvoří ji Generální ředitelství cel ČR a jemu je podřízeno 15 celních úřadů. Organizační schéma je níže. Odlišnou organizační strukturu od všech celních úřadů má Celní úřad pro Liberecký kraj, Celní úřad pro Plzeňský kraj a Celní úřad Praha Ruzyně. (Celní správa, 2022)

Obrázek 2 Organizační schéma Celní správy ČR

Zdroj: Celní správa. Organizační struktura. Online. (cit. 2023-01-21). Dostupné z: www.celnisprava.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/Stranky/organizacni-struktura-celni-spravy-ceske-republiky1.aspx

4 Analytická část

4.1. Spotřební a ekologické daně

Následující kapitola se zaměřuje na výčet některých zákonů, vyhlášek a nařízení, kterými se musí Celní správa řídit.

Zákony

- Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád
- Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
- Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních
- Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád)

Vyhlášky

- Vyhláška č. 79/2019 Sb., o způsobu výpočtu výše nároku na vrácení spotřební daně z minerálních olejů spotřebovaných v zemědělské prvovýrobě nebo při provádění hospodaření v lese
- Vyhláška č. 334/2013 Sb., k provedení některých ustanovení zákona o povinném značení lihu
- Vyhláška č. 82/2019 Sb., o tabákových nálepkách

Nařízení

- Nařízení č. 188/1929 Sb., kterým se připouští k úřednímu zjišťování alkoholu, vyrobeného v produkčním lihovaru, jejichž rozsah výrobu nepřekročuje 160 hektolitrů lihu, kontrolní měřidlo soustavy Zehrovy malý typ
- Nařízení č. 146/1927 Sb., kterým se připouští k úřednímu zjišťování alkoholu vyrobeného v lihovarech kontrolní měřidlo soustavy Zehrovy

4.1.1. Spotřební daně

INKASO SPOTŘEBNÍCH DANÍ 2020

Na následující tabulce jsou zaznamenány výnosy, které v roce 2020 byly na jednotlivých komoditách v rámci spotřebních daní vybrány. Z tabulky je zřejmé, že nejvyšší výnos byl zaznamenán u daní z minerálních olejů a tabákových výrobků. Daň z tabákových výrobků

v sobě zahrnuje daň z tabákových nálepek a daň z tabákových výrobků. Tyto dvě daně, a to daň z minerálních olejů a daň z tabákových výrobků, představují 92% podíl na celkových výnosech spotřebních daní.

Tabulka 4 Spotřební daně a jejich výnosy v roce 2020

	Výběr (tis. Kč)	Vratky (tis. Kč)	Celkový výnos (tis. Kč)
Daň z minerálních olejů	87 315 789,16	4 237 589,61	82 200 000,24
Daň z lihu	7 768 406,59	0,00	7 768 406,59
Daň z piva	4 496 992,52	0	4 496 992,52
Daň z vína a meziproduktů	444 662,61	0	444 662,61
Daň z tabákových výrobků	59 500 000,00	0	59 500 000,00
Daň ze zahřívání tabáku			
Daň ze surového tabáku			

Zdroj: Vlastní zpracování dle Statistik Celní správy

Minerální oleje

V komoditě minerální oleje bylo v roce 2020 inkasováno celkem 84 887,0 mil. Kč, což představuje pokles o 7 646,1 mil. Kč (8,3 %) oproti inkasu v roce 2019. Odhadovaný celkový výnos u této komodity byl v průběhu roku 2020 několikrát revidován na konečnou částku 82 200,0 mil. Kč (o 10 mld. Kč nižší než na rok 2019), který se nakonec podařilo splnit na 103,3 %.

Výběr daně z pohonných hmot byl už od začátku roku 2020 citelně zasažen opatřeními proti pandemii COVID-19 (např. omezení cestování), čímž došlo k výraznému poklesu příjmu z této daně. K poklesu inkasa zároveň přispěla i možnost uplatnění nároku na vrácení SPD z minerálních olejů, vratka za tzv. „zelenou naftu“, kterou je možné od roku 2019 uplatňovat za kalendářní rok, tedy až v roce 2020. V zákoně č. 229/2020 Sb., kterým se mění zákon č.

353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, v souvislosti s výskytem koronaviru SARS CoV-2 (dále jen „zákon o spotřebních daních“), došlo ke změně týkající se lhůty pro uplatnění nároku na vrácení části SPD ze zelené nafty za zdaňovací období roku 2019, případně zdaňovací období čtvrtého čtvrtletí roku 2019, pro ty, kteří nestihli podat daňové přiznání včas. Zároveň byla zkrácena lhůta pro vrácení daně ze zelené nafty z původních 60 dní na 40 dní.

Vratky z SPD z minerálních olejů se za rok 2020 zvýšily, a to na částku 3 282,4 mil. Kč, což je oproti stejnému minulému období nárůst o 1 789,2 mil. Kč, tj. o 219,6 % více.

Lih

V roce 2020 dosáhly celkové příjmy daně z lihu 7 768,3 mil. Kč, což představuje pokles o 465,7 mil. Kč (5,7 %) oproti inkasu z roku 2019. V roce 2020 byl vývoj inkasa daně z lihu zásadně ovlivněn dvěma významnými faktory, a to zvýšením sazeb daně z lihu s platností od 1. 1. 2020 a s tím spojeným předzásobením, které ovlivnilo zejména výběr daně v prvním pololetí roku 2020, a pak zejména pandemií COVID-19 a následnými vládními opatřeními k její eliminaci.

Celkovým omezením výroby lihovin lze konstatovat, že došlo i k meziročnímu poklesu odebraných kontrolních pásek ke značení lihu osobami povinnými značit líh o cca 24 %, což je nepochybně také důsledek současné krize vyvolané pandemií COVID-19.

Pivo

Za rok 2020 dosáhly celkové příjmy daně z piva 4 497,0 mil. Kč, což představuje v meziročním srovnání pokles přibližně o 199,1 mil. Kč (4,2 %) oproti inkasu v roce 2019. Odhadovaný celkový výnos SPD z piva za rok 2020 byl naplněn na 112,4 %.

Stejně jako v ostatních oblastech ovlivnila správu SPD z piva pandemie COVID-19. Vládní nařízení a opatření se podepsala na celkovém objemu výroby sudového piva a s tím související výběr této daně.

Tabákové výrobky

Za rok 2020 byly celkové příjmy z tabákových daní ve prospěch SR 59 487,3 mil. Kč, což v porovnání s rokem 2019 (55,9 mld. Kč) odpovídá v relativních číslech indexu 106,4 % a ke zvýšení příjmu o 3 570,3 mil. Kč. V porovnání s odhadovanou částkou inkasa 56 900,0

mil. Kč (jedná se o poslední revidovanou změnu v rozpočtu), došlo tedy k poměrně značnému překročení o 2 587,3 mil. Kč, což odpovídá plnění rozpočtované částky na 104,6 %.

Důvodem zvýšených příjmů oproti předcházejícím rokům (jedná se o historicky nejvyšší příjmy z tabákových daní) je zvýšení všech sazeb daní u tabákových výrobků přibližně o 10 %. Očekával se proto významný nárůst inkasa vyplývající z této změny v porovnání s předchozím rokem, původní odhadované příjmy činily 64 300,0 mil. Kč. V souvislosti s celosvětovou pandemií COVID-19 došlo k poklesu prodeje tabákových výrobků (zejména cigaret) v příhraničních oblastech, a to i přes fakt, že prodej tabákových výrobků nebyl z formálního hlediska nijak omezen.

Tyto oblasti, resp. obchody s tabákovými výrobky cílí na zahraniční turisty (zejména z Rakouska a Německa), kteří jezdí nakupovat cigarety a jiné komodity s nižším daňovým zatížením v množství pro tzv. osobní spotřebu. Objem těchto nákupů činí dle některých odhadů až 30 % celého objemu nákupu cigaret na českém trhu. Vlivem uzavření hranic v souvislosti s pandemií COVID-19 byly tedy tyto nákupy po určitou dobu zcela přerušeny a došlo zde k velkému množství nevyprodáných zásob cigaret se starou sazbou daně. Z tohoto důvodu byla dočasně prodloužena doba, po kterou je možné prodávat cigarety označené tabákovou nálepkou odpovídající staré sazbě daně, o jeden měsíc. Jediným důvodem zvýšených příjmů oproti předcházejícím rokům je tedy zvýšení sazeb daní, neboť v celkovém souhrnu bylo všemi odběrateli odebráno méně tabákových nálepek než za předchozí kalendářní rok, a sice přibližně 999 mil. ks (1 044 mil. ks v roce 2019).

Víno a meziprodukty

Za rok 2020 byly celkové příjmy daně z vína a meziproduktů ve prospěch státního rozpočtu 444,7 mil. Kč, což v porovnání s předchozím rokem (403,6 mil. Kč) odpovídá indexu 110,2 %, zároveň došlo k navýšení příjmu o více než 40 mil. Kč.

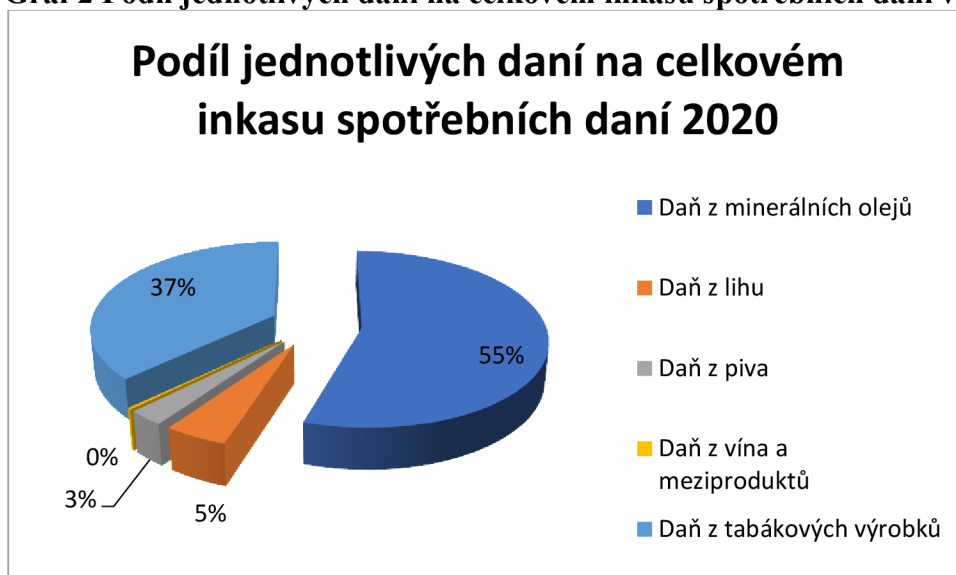
V následující tabulce je zaznamenán podíl jednotlivých daní na celkovém inkasu spotřebních daní v roce 2020.

Tabulka 5 Podíl jednotlivých daní na celkovém inkasu spotřebních daní 2020

	Podíl	Vratky (tis. Kč)	Celkový výnos (tis. Kč)
Daň z minerálních olejů	0,55	4 237 589,61	88 215 946,24
Daň z lihu	0,05	0,00	7 768 406,59
Daň z piva	0,03	0	4 496 992,52
Daň z vína a meziproductů	0,00	0	444 662,61
Daň z tabákových výrobků	0,37	0	59 500 000,00
Celkem	1,00		160 426 007,97

Zdroj: Vlastní zpracování dle Statistik Celní správy

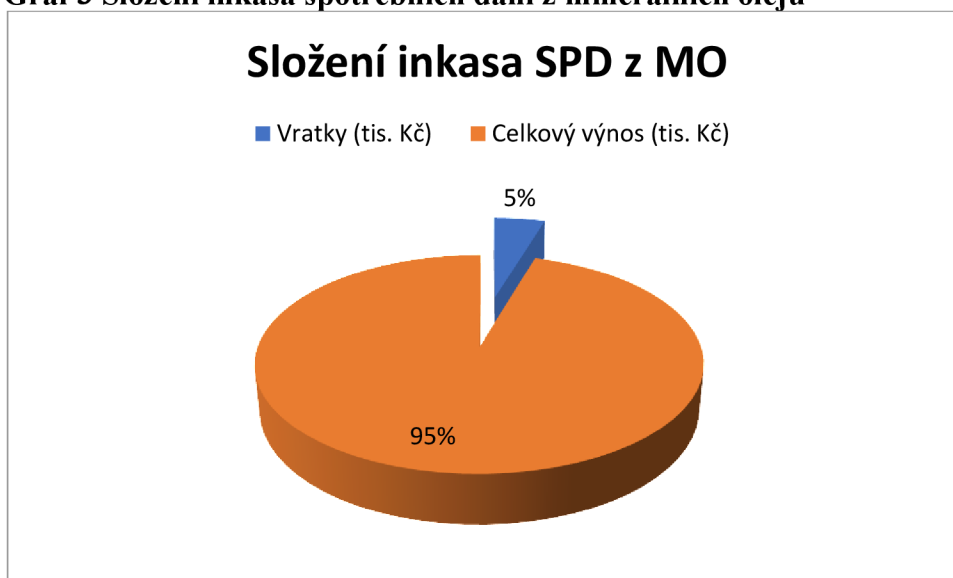
Graf 2 Podíl jednotlivých daní na celkovém inkasu spotřebních daní v roce 2020

Zdroj: Vlastní zpracování

Celkový výnos daně z minerálních olejů byl ovlivněn částečně i vratkou spotřebních daní z této komodity. V roce 2020 činila vratka z daně z minerálních olejů 5%. Na následujícím grafu je zaznamenáno složení inkasa v roce 2020.

Graf 3 Složení inkasa spotřebních daní z minerálních olejů

Zdroj: Vlastní zpracování

Celkový příjem ze spotřebních a energetických daní za rok 2020 (po odečtení vratek) dosáhl výše 160 327,4 mil. Kč. Plánovaný celkový výnos činil 155 100,0 mil. Kč, v roce 2020 tak došlo k překročení odhadu celkového výnosu o 5 227,4 mil. Kč, což představuje 103,4 % predikovaného odhadu. V meziročním srovnání inkasa SPD oproti roku 2019 došlo k celkovému snížení o 4 740,3 mil. Kč.

Nejvyšší podíl na tomto poklesu má inkaso daně z minerálních olejů, kde oproti loňskému roku došlo ke snížení výsledné vybrané částky o 7 646,1 mil. Kč. Pokles ve výběru daní byl převážně způsoben hospodářským a ekonomickým útlumem v souvislosti se zavedením protiepidemiologických vládních opatření přijatých k eliminaci pandemie COVID-19. Nejvyšší nárůst ve výběru daní byl zaznamenán u daně z tabáku (která zahrnuje tabákové výrobky, surový tabák a zahříváný tabák), kde bylo inkaso o 3 570,2 mil. Kč vyšší než v roce 2019. U ostatních SPD byl celkový výnos srovnatelný s předchozím obdobím.

INKASO SPOTŘEBNÍCH DANÍ 2021

Na následující tabulce jsou zaznamenány výnosy, které v roce 2021 byly na jednotlivých komoditách v rámci spotřebních daní vybrány. Z tabulky je zřejmé, že nejvyšší výnos byl opět zaznamenán u daní z minerálních olejů a tabákových výrobků. Daň z tabákových výrobků v sobě zahrnuje daň z tabákových nálepek a daň z tabákových výrobků.

Tabulka 6 Spotřební daně a jejich inkaso za rok 2021

	Výběr (tis. Kč)	Vratky (tis. Kč)	Celkový výnos (tis. Kč)
Daň z minerálních olejů	86 163 868,62	1 531 132,78	82 400 000,00
Daň z lihu	8 734 667,62	0,00	8 734 667,62
Daň z piva	4 251 532,61	0	4 251 532,61
Daň z vína a meziproductů	483 154,92	0	483 154,92
Daň z tabákových výrobků	54 800 000,00	0	54 800 000,00
Daň ze zahřívání tabáku	1 400 000,00	0	1 400 000,00
celkem	155 833 223,78		152 069 355,15

Zdroj: Vlastní zpracování dle Statistik Celní správy

V komoditě minerální oleje bylo v roce 2021 inkasováno celkem 82,3 mld. Kč, což představuje pokles o 2,5 mld. Kč (3,0 %) oproti inkasu v roce 2020, kdy bylo vybráno 84,9 mld. Kč. Plánovaný výnos inkasa z minerálních olejů pro rok 2021 byl stanoven ve výši 85,5 mld. Kč. K datu 31. 12. 2021 byl tedy splněn na 96,3 %.

Inkaso spotřební daně z minerálních olejů přímo souvisí se spotřebou pohonných hmot pro dopravní účely, a to zejména automobilových benzinů a motorové nafty.

K 1. 1. 2021 došlo v zákoně o spotřebních daních ke zrušení možnosti uplatnění nároku na vrácení daně z minerálních olejů plátcem dle § 54 odst. 3 a 4 u zdaněných minerálních olejů, které jsou definovány v § 45 odst. 2 písm. 1) (směsi minerálních olejů s lihem kvasným bezvodým zvláště denaturovaným nebo lihem kvasným bezvodým obecně denaturovaným splňujícím kritéria udržitelnosti biopaliv určené k použití, nabízené k prodeji nebo používané pro pohon motorů) a definované v § 45 odst. 2 písm. o) (směsi středních a těžkých plynových olejů s hydrogenovanými rostlinnými oleji splňujícími kritéria udržitelnosti biopaliv, kde podíl těchto hydrogenovaných olejů musí činit nejméně 30 % objemových všech látek ve směsi obsažených).

Lih

V roce 2021 dosáhly celkové příjmy daně z lihu 8,7 mld. Kč, což představuje nárůst o cca 966 mil. Kč (12,4 %) oproti inkasu z roku 2020. Plánovaný výnos státního rozpočtu z daně z lihu na rok 2021 byl v částce 8,2 mld. Kč, tj. meziročně více o 1,2 % (0,1 mld. Kč).

Na konci roku však do inkasa nesporně zasáhla protiepidemická opatření, jako například omezení vánočních trhů. Zákonem č. 609/2020 Sb., došlo také ke změně zákona o povinném značení lihu č. 307/2013 Sb., ve znění pozdějších předpisů a současně byla vyhláškou č. 610/2020 Sb. novelizována vyhláška č. 334/2013 Sb., k provedení některých ustanovení zákona o povinném značení lihu.

Mezi zásadní změny zákona o povinném značení lihu patří zavedení diferenciací kauce poskytované distributorem lihu (500 000 Kč, 1 000 000 Kč a 5 000 000 Kč) a s každým pásmem kauce spojeného oprávnění nabýt stanovené množství lihu ve spotřebitelském balení, který je označen kontrolními páskami (nejvýše 25 000 litrů, nejvýše 50 000 litrů a více než 50 000 litrů lihu).

Další významnou změnou je prodloužení doby použitelnosti kontrolních pásek osobou povinnou značit lih ke značení lihu z 24 měsíců na 60 měsíců ode dne jejich převzetí a prodloužení doby pro dovoz lihu (lihovin), jehož označení provedl zahraniční dodavatel z 9 měsíců také na 60 měsíců ode dne, kdy byly kontrolní pásky použité k označení tohoto lihu převzaty jejich držitelem od správce daně.

Prodejní cena kontrolní pásky byla nově navýšena na 0,46 Kč. V meziročním srovnání dochází k nárůstu inkasa daně z lihu nižším, avšak nadále výrazným tempem.

Pivo

Za rok 2021 dosáhly celkové příjmy daně z piva 4,3 mld. Kč, což představuje v meziročním srovnání pokles přibližně o 0,2 mld. Kč (5,5 %) oproti inkasu v roce 2020. Odhadovaný celkový výnos spotřební daně z piva za rok 2021 nebyl naplněn o 0,2 mld. Kč (5,5 %). Pokles spotřeby piva (a tím také objemu výroby) byl opět způsoben především sérií opatření zaváděných k zamezení šíření pandemie COVID-19.

Dlouhodobé uzavření restauračních zařízení, která jsou největším odbytištěm sudového piva, a celkové omezení turistického ruchu mělo za následek, že především největší pivovary musely přistupovat k likvidaci již vyrobeného piva. Vratka spotřební daně ze zlikvidovaného piva v roce 2021 činila 7,1 mil. Kč, přičemž na největší pivovary z této částky připadá 7 mil.

Kč. Lze tedy konstatovat, že pandemická opatření nejvíce zasáhla právě ty největší pivovary. Malé pivovary se s touto situací vyrovnaly především vhodnou úpravou distribučních kanálů.

Tabákové výrobky

Za kalendářní rok 2021 byly celkové příjmy daně z tabákových výrobků do státního rozpočtu 54,8 mld. Kč a ze zahříváných tabákových výrobků 1,4 mld. Kč, dohromady tedy 56,2 mld. Kč, což v porovnání s rokem 2020 (59,5 mld. Kč) odpovídá v relativních číslech indexu 94,5 %, pokles příjmu o 3,3 mld. Kč.

Plánovaný výnos státního rozpočtu z této spotřební daně na rok 2021 byl v částce 67 mld. Kč, index plnění státního rozpočtu dosáhl tedy 83,9 % plánovaného výnosu. Přestože došlo k 1. 2. 2021 ke zvýšení sazeb daně u všech tabákových výrobků (včetně zahříváných tabákových výrobků) přibližně o 10 %, patřičný efekt v podobě zvýšených příjmů do státního rozpočtu toto opatření nepřineslo.

Víno a meziprodukty

Za rok 2021 dosáhly celkové příjmy daně z vína a meziproduktů cca 0,5 mld. Kč, přičemž došlo k navýšení inkasa o cca 38,5 mil. Kč oproti inkasu v roce 2020 (8,7 %). Odhadovaný celkový výnos v komoditě vína a meziproduktů pro rok 2021 byl překročen o 83,2 mil. Kč (120,8 % z celkového předpokladu).

V následující tabulce je zaznamenán podíl jednotlivých daní na celkovém inkasu spotřebních daní v roce 2021.

Tabulka 7 Podíl jednotlivých daní na celkovém inkasu spotřebních daní 2021

	Podíl	Vratky (tis. Kč)	Celkový výnos (tis. Kč)
Daň z minerálních olejů	0,54	1 531 132,78	82 400 000,00
Daň z lihu	0,06	0,00	8 734 667,62
Daň z piva	0,03	0	4 251 532,61
Daň z vína a meziproductů	0,00	0	483 154,92
Daň z tabákových výrobků	0,36	0	54 800 000,00
Daň ze zahřívání tabáku	0,01	0	1 400 000,00
celkem			152 069 355,15

Zdroj: Vlastní zpracování dle Statistik Celní správy

Graf 4 Podíl jednotlivých daní na celkovém inkasu spotřebních daní v roce 2020

Zdroj: Vlastní zpracování

Celkový výnos daně z minerálních olejů byl ovlivněn částečně i vratkou spotřebních daní z této komodity. V roce 2021 činila vratka z daně z minerálních olejů 3%.

Celostátní inkaso spotřebních daní v roce 2021 dosáhlo hodnoty 155,5 mld. Kč. V porovnání s rokem 2020 pokleslo o 4,8 mld. Kč (3,0 %).

V komoditě tabákových výrobků celkové příjmy za rok 2021 činily 56,2 mld. Kč (plnění rozpočtu na 83,9 %), což znamenalo o 10,8 mld. Kč méně, než bylo rozpočtováno. Oproti

roku 2020 pokleslo inkaso o 3,3 mld. Kč (5,5 %). Přestože došlo k 1. 2. 2021 ke zvýšení sazeb daně u všech tabákových výrobků (včetně zahříváných tabákových výrobků) přibližně o 10 %, na výsledném inkasu daně se toto díky dále v textu uvedeným skutečnostem neprojevalo.

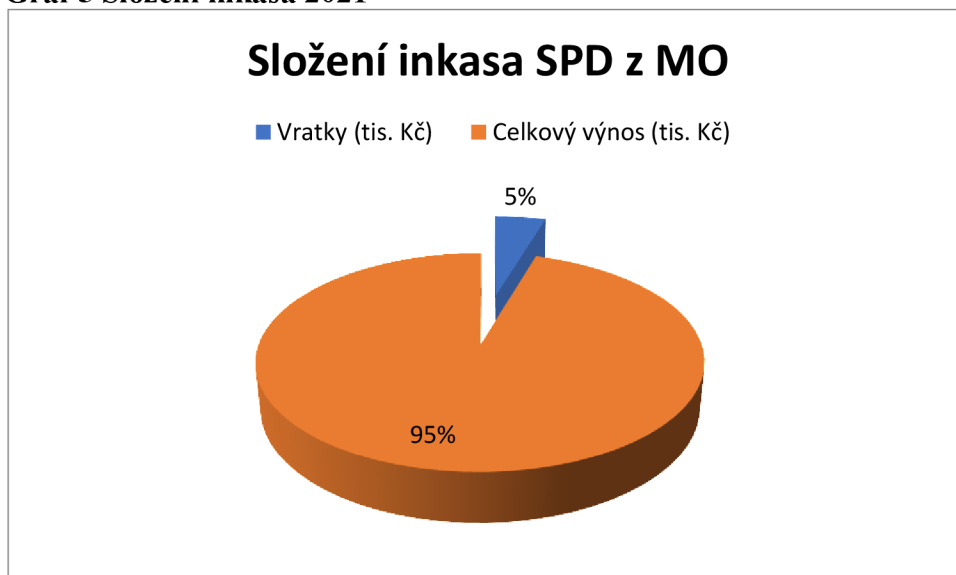
V komoditě líh bylo na dani inkasováno za rok 2021 celkem 8,7 mld. Kč, což představovalo růst o 1,0 mld. Kč (12,4 %) oproti inkasu z roku 2020.

Za rok 2021 dosáhly celkové příjmy spotřební daně z piva 4,3 mld. Kč, což představuje v meziročním srovnání pokles přibližně o 0,2 mld. Kč (5,5 %).

Opatření, která byla zavedena z důvodu pandemie, dopadla spíše na velké pivovary, které musely přistoupit k likvidaci již vyrobeného piva. Malé pivovary zareagovaly vcelku flexibilně, a to marketingovou strategií ve formě úpravy distribučních kanálů.

Za rok 2021 dosáhly celkové příjmy spotřební daně z vína a meziproductů 0,5 mld. Kč, přičemž došlo k růstu inkasa o 39 mil. Kč (8,7 %) oproti inkasu v roce 2020. Spotřeba výrobků podléhajících dani z vína a meziproductů stále rok od roku mírně roste, avšak na inkasu daně se projeví růst spotřeby pouze šumivých vín, popřípadě meziproductů, neboť vína tichá podléhají spotřební dani ve výši 0 Kč/hl.

Graf 5 Složení inkasa 2021

Zdroj: Vlastní zpracování

INKASO SPOTŘEBNÍCH DANÍ 2022

Na následující tabulce jsou zaznamenány výnosy, které v roce 2022 byly na jednotlivých komoditách v rámci spotřebních daní vybrány. Daň z tabákových výrobků v sobě zahrnuje daň z tabákových nálepek a daň z tabákových výrobků.

Tabulka 8 Spotřební daně a inkaso 2022

	Výběr (tis. Kč)	Vratky (tis. Kč)	Celkový výnos (tis. Kč)
Daň z minerálních olejů	78 000 000,00	6 700 000,00	71 300 000,00
Daň z lihu	7 970 973,03	0,00	7 970 973,03
Daň z piva	4 210 590,75	0	4 210 590,75
Daň z vína a meziproductů	494 148,46	0	494 148,46
Daň z tabákových výrobků	59 400 000,00	0	59 400 000,00
Daň ze zahřívání tabáku			
Daň ze surového tabáku			

Zdroj: Vlastní zpracování dle Statistik Celní správy

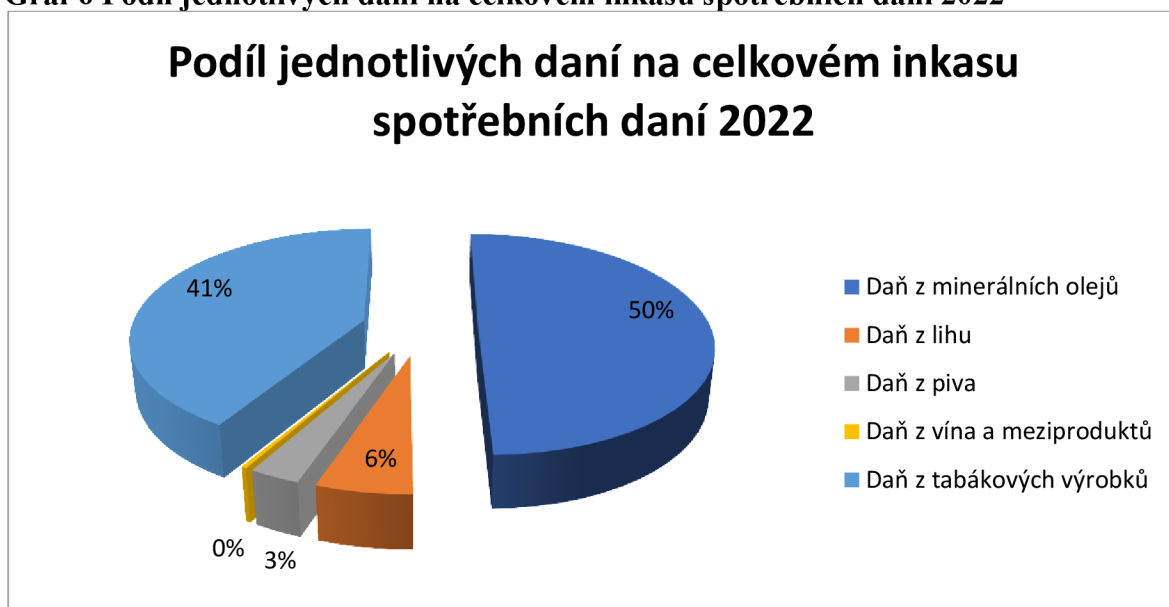
V následující tabulce je zaznamenán podíl jednotlivých daní na celkovém inkasu spotřebních daní v roce 2022.

Tabulka 9 Podíl jednotlivých daní na celkovém inkasu spotřebních daní v roce 2022

	Podíl	Vratky (tis. Kč)	Celkový výnos (tis. Kč)
Daň z minerálních olejů	0,50		71 300 000,00
Daň z lihu	0,06	0,00	7 970 973,03
Daň z piva	0,03	0	4 210 590,75
Daň z vína a meziproductů	0,00	0	494 148,46
Daň z tabákových výrobků	0,41	0	59 400 000,00
Celkem	1,00	0,00	143 375 712,24

Zdroj: Vlastní zpracování dle Statistik Celní správy

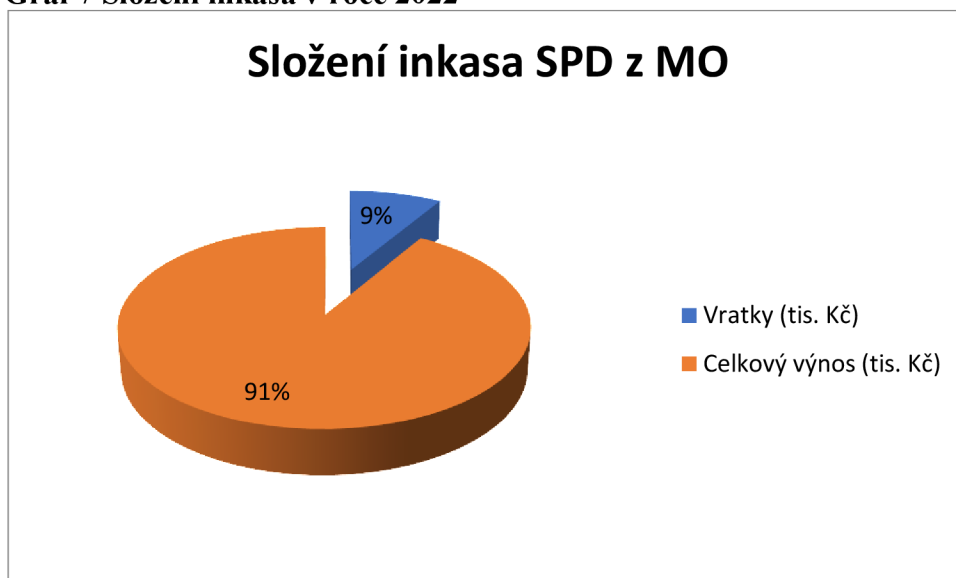
Graf 6 Podíl jednotlivých daní na celkovém inkasu spotřebních daní 2022

Zdroj: Vlastní zpracování dle MFČR

V roce 2022 činila vratka z daně z minerálních olejů 9%. Na následujícím grafu je zaznamenáno složení inkasa v roce 2022.

Graf 7 Složení inkasa v roce 2022

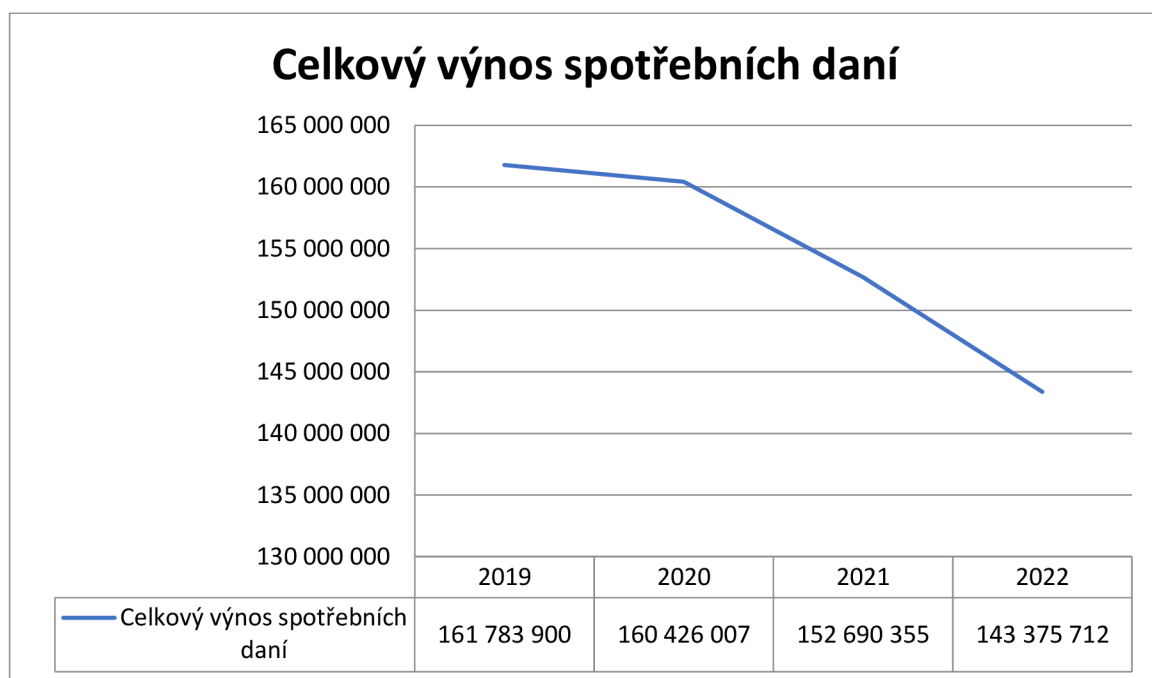
Zdroj: Vlastní zpracování dle MFČR

4.1.2. Shrnutí spotřebních daní

Pro srovnání byl do shrnutí spotřebních daní zahrnut i rok 2019, kdy trh ještě nebyl ovlivněn pandemií COVID-19.

Na následujícím grafu je zaznamenán celkový výnos spotřebních daní v roce 2019 – 2022.

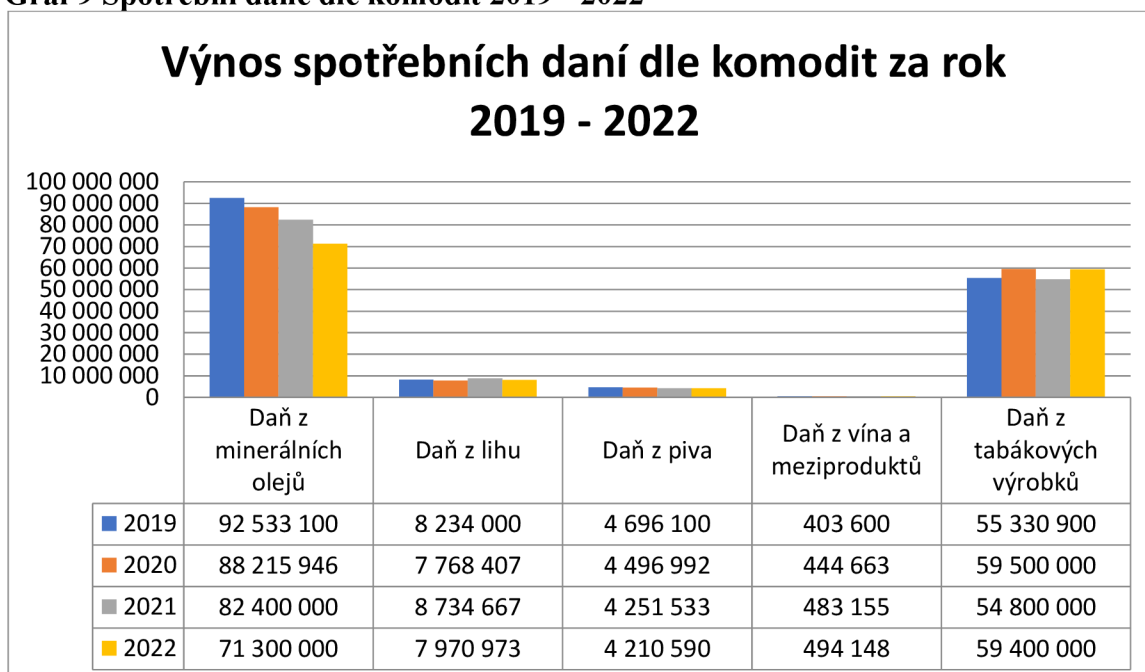
Graf 8 Spotřební daně v letech 2019 - 2022

Zdroj: Vlastní zpracování dle Statistik Celní správy

Jak je zřejmé z grafického zobrazení, celkový výnos na spotřebních daních klesl o 17 050 295 Kč. Pokles byl zaznamenán především u daně z minerálních olejů, kde je pokles o více než 16 000 000 Kč.

Graf 9 Spotřební daně dle komodit 2019 - 2022

Zdroj: Vlastní zpracování dle Statistik Celní správy

4.1.3. Ekologické daně

INKASO EKOLOGICKÝCH DANÍ 2020

V roce 2020 činily výnosy z ekologických daní 3 243 348 790 Kč. V rámci ekologických daní má největší podíl daň z elektřiny, následuje daň ze zemního plynu a některých dalších plynů. Součástí ekologických daní jsou i vratky.

Tabulka 10 Ekologické daně v roce 2020

	Výběr (Tis. Kč)	Vratka (tis. Kč)	Celkový výnos (tis. Kč)
Daň z elektřiny	1 503 189 551	69 131	1 503 120 420
Daň ze zemního plynu a některých dalších plynů	1 418 497 324	100 277	1 418 397 047
Daň z pevných paliv	321 661 915	0	321 661 915

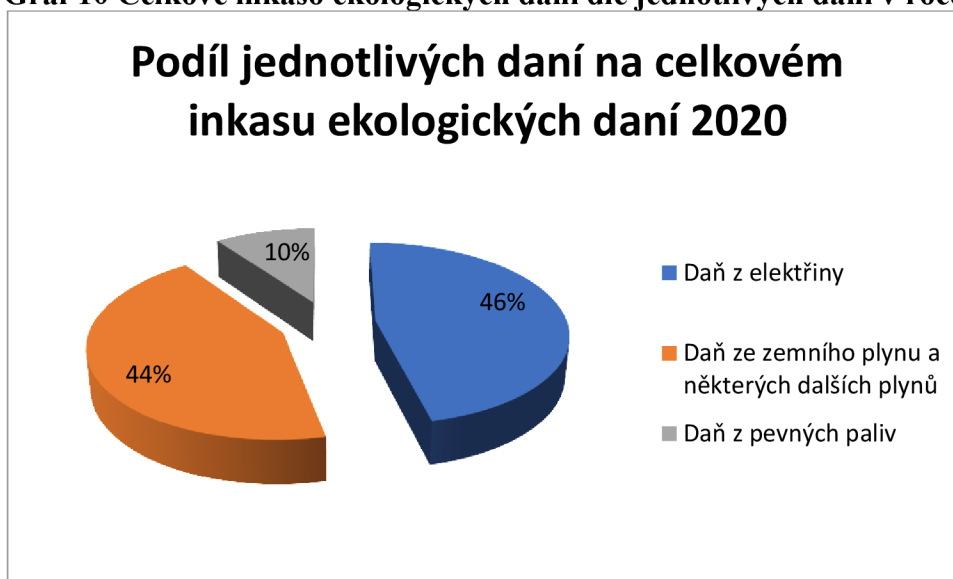
Zdroj: Vlastní zpracování dle Statistik Celní správy

Tabulka 11 Celkové inkaso ekologických daní dle jednotlivých daní v roce 2020

	Výběr (Tis. Kč)	Vratka (tis. Kč)	Celkový výnos (tis. Kč)
Daň z elektřiny	0,465	69 131	-69 131
Daň ze zemního plynu a některých dalších plynů	0,437	100 277	-100 277
Daň z pevných paliv	0,099	0	321 661 915

Zdroj: Vlastní zpracování dle Statistik Celní správy

Graf 10 Celkové inkaso ekologických daní dle jednotlivých daní v roce 2020

Zdroj: Vlastní zpracování

INKASO EKOLOGICKÝCH DANÍ 2021

V roce 2020 činily výnosy z ekologických daní 3 490 458 226 Kč. V rámci ekologických daní má největší podíl daň z elektřiny, následuje daň ze zemního plynu a některých dalších plynů. Součástí ekologických daní jsou i vratky.

Tabulka 12 Ekologické daně v roce 2021

	Výběr	Vratka	Celkový výnos
Daň z elektřiny	1 573 497 829	59 887	1 573 437 942
Daň ze zemního plynu a některých dalších plynů	1 569 256 826	113 592	1 569 143 234
Daň z pevných paliv	347 703 571		347 703 571

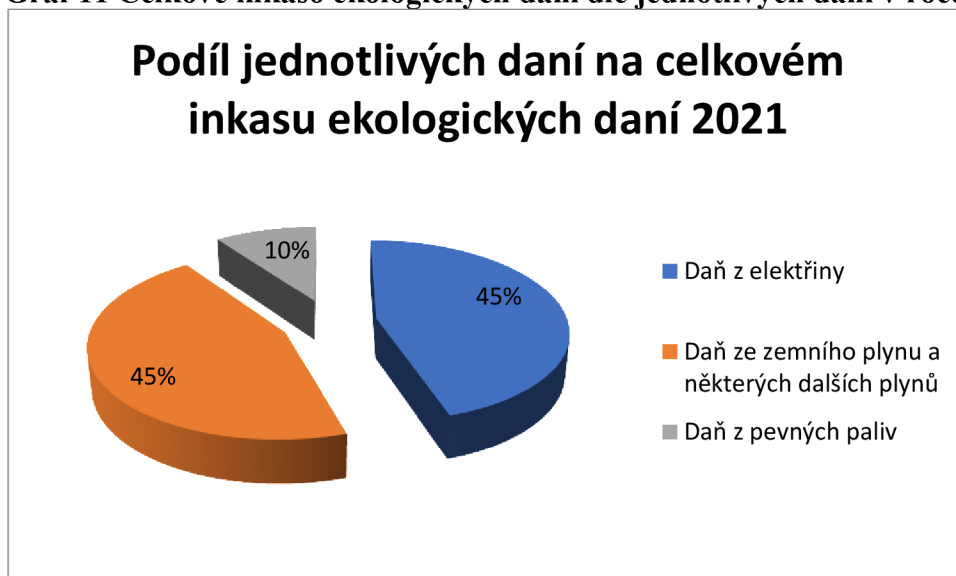
Zdroj: Vlastní zpracování dle Statistik Celní správy

Tabulka 13 Celkové inkaso ekologických daní dle jednotlivých daní v roce 2021

	Podíl	Vratka
Daň z elektřiny	0,451	59 887
Daň ze zemního plynu a některých dalších plynů	0,450	113 592
Daň z pevných paliv	0,100	

Zdroj: Vlastní zpracování dle Statistik Celní správy

Graf 11 Celkové inkaso ekologických daní dle jednotlivých daní v roce 2021

Zdroj: Vlastní zpracování

Za rok 2021 činily celkové příjmy tzv. energetických daní 3,5 mld. Kč, což představuje růst o 0,2 mld. Kč (7,6 %) oproti inkasu v roce 2020. Zvýšil se hlavně výběr daně ze zemního plynu, kdy se vybralo o téměř 151 mil. Kč více, než v roce 2020.

Dále byl zaznamenán vyšší výběr daně z elektřiny, a to o 70 mil. Kč a u pevných paliv o 26 mil. Kč. Vyšší výběr daně mohla způsobit zvýšená spotřeba těchto komodit v souvislosti s vládními opatřeními zaváděnými k zamezení šíření viru SARS-CoV-2.

INKASO EKOLOGICKÝCH DANÍ 2022

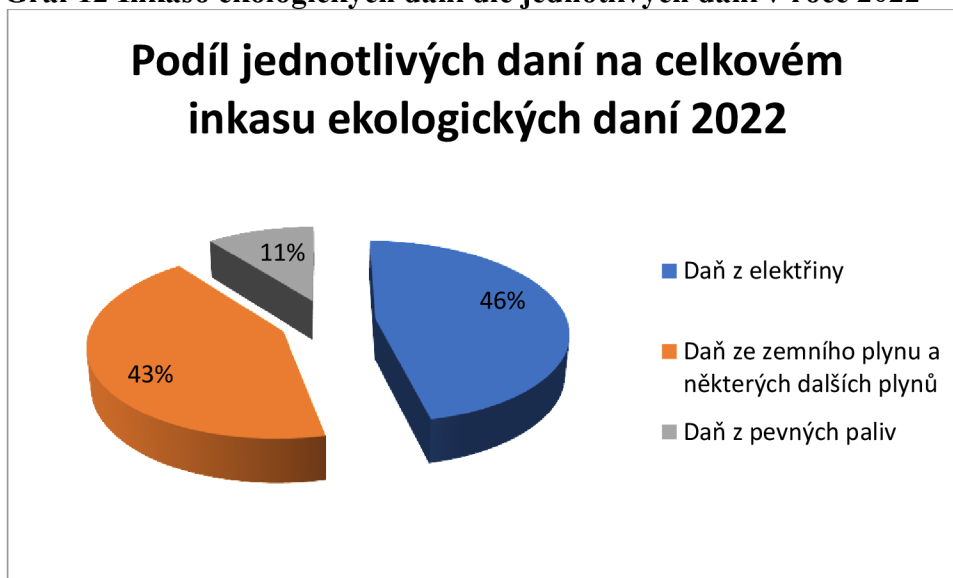
V roce 2022 činily výnosy z ekologických daní 3 085 435 394 Kč. V rámci ekologických daní má největší podíl daň z elektřiny, následuje daň ze zemního plynu a některých dalších plynů. Součástí ekologických daní jsou i vratky.

Tabulka 14 Ekologické daně a inkaso v roce 2022

	Výběr (Tis. Kč)	Vratka (tis. Kč)	Celkový výnos (tis. Kč)
Daň z elektřiny	1 434 533 727	48 680	1 434 485 047
Daň ze zemního plynu a některých dalších plynů	1 323 212 430	80 305	1 323 132 125
Daň z pevných paliv	327 689 237	0	327 689 237

Zdroj: Vlastní zpracování dle Statistik Celní správy

Graf 12 Inkaso ekologických daní dle jednotlivých daní v roce 2022

Zdroj: Vlastní zpracování

4.1.4. Shrnutí ekologických daní

Pro srovnání byl do shrnutí ekologických daní zahrnut i rok 2019, kdy trh ještě nebyl ovlivněn pandemií COVID-19. Na následujícím grafu je tedy zaznamenán celkový výnos ekologických daní v roce 2019 – 2022.

Graf 13 Ekologické daně a jejich výnos v letech 2019 – 2022

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak je zřejmé z grafického zobrazení, celkový výnos z ekologických daní klesl o 157 872 973 Kč. Pokles byl zaznamenán především u daně z elektřiny, kde je pokles o více než 68 655 824 Kč.

Za rok 2020 činily celkové příjmy energetických daní 3 243,3 mil. Kč. Celkové příjmy se oproti roku 2019 snížily o 40,6 mil. Kč. Snížil se výběr daně u elektřiny o téměř 70 mil. Kč a u pevných paliv o téměř 40 mil. Kč, kdy nižší výběr daně u těchto komodit mohla způsobit vládní opatření v souvislosti s pandemií COVID-19 a s tím související hospodářský a ekonomický útlum. Nižší výběr daně u pevných paliv mohla také způsobit opatření vlády ČR spočívající v podpoře ekologických zdrojů vytápění, program na zlepšování kvality ovzduší, respektive přechod spotřebitelů na ekologičtější druhy paliv, což je zřejmě i důvodem vyššího výběru SPD ze zemního plynu, kde se vybralo o téměř 60 mil. Kč více než v roce 2019.

Celkový příjem ze SPD a energetických daní za rok 2021 činí 155,5 mld. Kč (po odečtení vrátek). Plánovaný celkový výnos byl stanoven na částku 168,8 mld. Kč. V roce 2021 nebyl splněn celkový výnos o 13,3 mld. Kč, což představuje 92,1 % predikovaného odhadu. V

meziročním srovnání inkasa SPD a energetických daní oproti roku 2020 došlo k celkovému snížení o 4,8 mld. Kč.

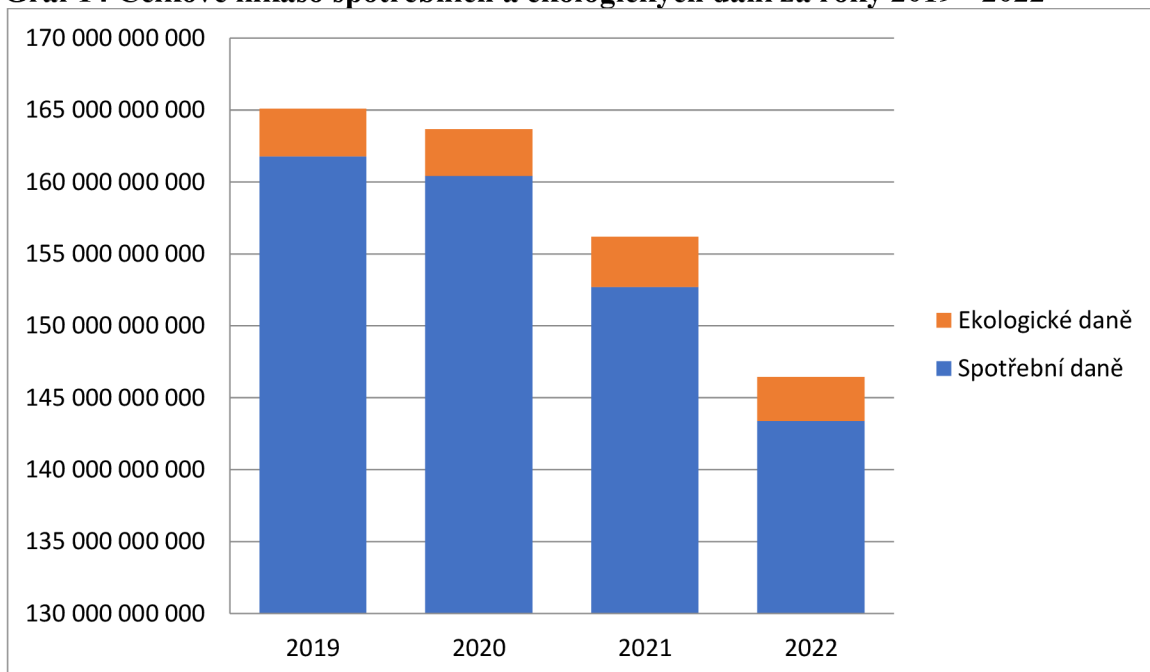
Naopak nejvyšší nárůst ve výběru spotřebních daní byl zaznamenán u daně z lihu, kde bylo inkaso o 1 mld. Kč vyšší, než v roce 2020. Za rok 2021 činily celkové příjmy energetických daní 3,5 mld. Kč.

Celkové příjmy se oproti roku 2020 zvýšily o 247,3 mil. Kč. Odhadovaný celkový výnos inkasa u energetických daní na rok 2021 byl ve výši 3,2 mld. Kč, přičemž se jej podařilo o cca 290,6 mil. Kč překročit.

4.1.5. Souhrnné shrnutí spotřebních a ekologických daní

V rámci souhrnného inkasa spotřebních a ekologických daní bylo vybráno v letech 2019 - 2022 celkem 631 388 384 138 Kč. Ekologické daně představují podíl 2,1 % na celkovém inkasu spotřebních a ekologických daní v ČR za roky 2019 – 2022.

Graf 14 Celkové inkaso spotřebních a ekologických daní za roky 2019 - 2022

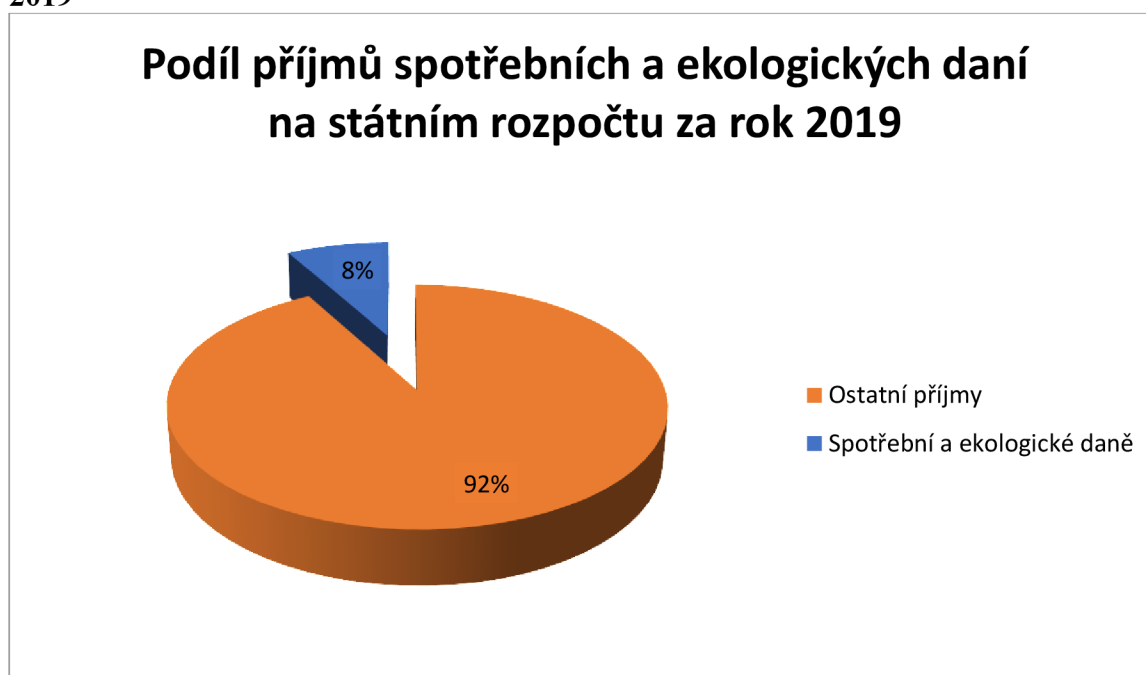

Zdroj: Vlastní zpracování

Do státního rozpočtu České republiky byly celkové příjmy v letech 2019 – 2022 klesající. V roce 2020 činily příjmy do státního rozpočtu 1 578 118 723 753 Kč. V roce 2021 činily příjmy do státního rozpočtu 1 487 000 000 000 Kč. V roce 2022 činily příjmy do státního rozpočtu 1 686 000 000 000 Kč.

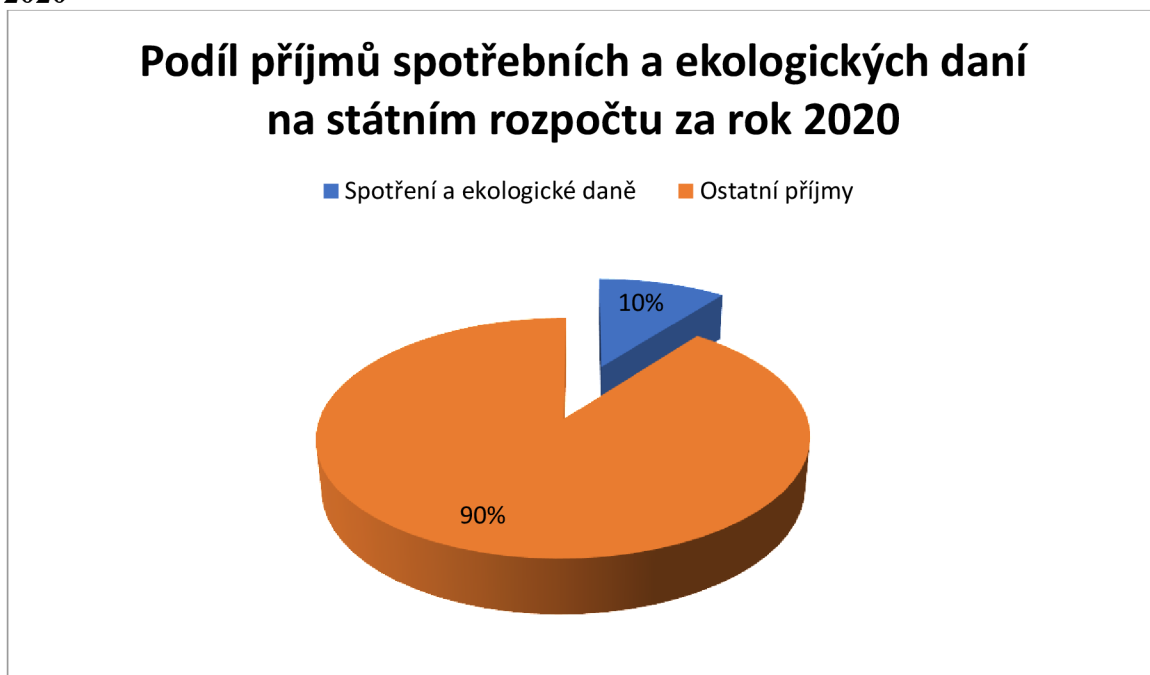
Podíl příjmů spotřebních a ekologických daní má v těchto letech klesající tendenci. V roce 2020 byl podíl příjmů spotřebních a ekologických daní na celkových příjmech do státního rozpočtu 10,38 %. V roce 2021 byl podíl příjmů spotřebních a ekologických daní na celkových příjmech do státního rozpočtu 10,5 %. V roce 2022 byl podíl příjmů spotřebních a ekologických daní na celkových příjmech do státního rozpočtu 8,69 %.

Graf 15 Podíl příjmů spotřebních a ekologických daní na státním rozpočtu za rok 2019

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 16 Podíl příjmů spotřebních a ekologických daní na státním rozpočtu za rok 2020

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 17 Podíl příjmů spotřebních a ekologických daní na státním rozpočtu za rok 2021

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 18 Podíl příjmů spotřebních a ekologických daní na státním rozpočtu za rok 2022

Zdroj: Vlastní zpracování

4.2. Přímé náklady

V roce 2021 orgány celní správy ukončily celkem 175 kontrol, z nichž ve 112 případech byly kontroly ukončeny s rozdílem. V rámci provedených kontrol bylo doměřeno celkem 162,4 mil. Kč, což společně se souvisejícím příslušenstvím zjištěným k lednu 2022 činí částku celkem 216,2 mil. Kč do příjmů státního rozpočtu. Nejvíce daňových kontrol bylo, tak jako v předchozích letech, zaměřeno na kontrolu daně z minerálních olejů, na jejichž základě bylo doměřeno 145,7 mil. Kč a se souvisejícím příslušenstvím se jedná o částku celkem 195 mil. Kč. V této kategorii se jednalo především o kontroly zaměřené na prověřování nároku na vrácení daně z minerálních olejů osobám užívajícím tyto oleje pro zemědělskou prvovýrobu.

4.2.1. Personální obsazení

ROK 2020

Limit systemizovaných míst (dále jen „SM“) celní správy byl k 1. 1. 2020 celkem 5 899 SM. Z tohoto počtu bylo v kategorii celník systemizováno 4 435 SM a v kategorii občanský zaměstnanec bylo systemizováno 1 464 SM. Oproti roku 2019 byl celkový limit SM k 1. 1.

2020 snížen o 255 SM, tj. 4,1 %. Z celkového počtu zrušených SM bylo 230 SM v kategorii celník a 25 SM v kategorii občanský zaměstnanec.

Dne 1. 8. 2020 nabyla účinnosti vyhláška č. 328/2020 Sb., o územních pracovištích celních úřadů, která se nenacházejí v jejich sídlech. Došlo tak ke zrušení 10 územních pracovišť CÚ, konkrétně v Hodoníně, Chebu, Jičíně, Karvině, Mostě, Pelhřimově, Strakonících, Tachově, Trutnově a Vyškově. K této změně organizační struktury bylo možné, resp. nutné přistoupit vzhledem k postupující elektronizaci a snižování počtu SM v agendách celní a daňové řízení. Celní správa v rámci výkonu působnosti svých orgánů zavádí technologie, které umožňují veřejnosti provádět převážnou část úkonů elektronicky. Jejich podíl se postupně zvětšuje a klesá tak potřeba veřejnosti navštěvovat osobně pracoviště CÚ.

Dochází tím k administrativní, finanční i časové úspoře a dosavadní počet územních pracovišť CÚ byl nadbytečný. Celní správa dlouhodobě usiluje o další rozvoj elektronizace v podobě nahrazení listinných dokumentů dokumenty digitálními.

Snahou je nabízet primárně digitální služby, tedy umožnit subjektům uskutečnit podání v elektronické podobě na úkor podání v listinné podobě s tím, že vždy bude umožněno uskutečnit i podání na přepážce úřadu, kde bude podání v listinné podobě z důvodu zajištění efektivní správy dokumentů digitalizováno. Hlavním přínosem zvažovaného řešení byl přesun SM příslušníků z rušených územních pracovišť do agend a do činností kontrolních a dohledových procesů, kde dochází k jejich vyššímu využití.

Ředitelé CÚ (pod jejichž působnost spadala dotčená územní pracoviště) vedli jednání s dotčenými subjekty, kde byly objasněny dopady zrušení územních pracovišť na činnost subjektů, objasněny možnosti použití zjednodušených postupů a nabídnuta optimalizace celních procedur. Standardní služby bez negativního dopadu na kterýkoliv dotčený subjekt byly zachovány a byla poskytnuta maximální podpora při vyřizování žádostí o zjednodušené postupy. Změny byly řediteli CÚ projednány se zástupci samosprávy. Generální ředitel GŘC vedl jednání s dotčenými hejtmany a vedením Hospodářské komory ČR.

ROK 2021

Limit systemizovaných míst celní správy byl k 1. 1. 2021 celkem 5 899 míst. Z tohoto počtu bylo v kategorii celník systemizováno 4 435 míst a v kategorii občanský zaměstnanec bylo systemizováno 1 464 míst. Oproti roku 2020 zůstal celkový limit systemizovaných míst

stejný. Obsazenost systematizovaných míst v roce 2021, která činila 90,8 %, byla ovlivněna vyšším odchodem zaměstnanců oproti zaměstnancům nově přijatým. Podstatný vliv na vyšší odchodovost má věková struktura zaměstnanců, kdy 16,7 % zaměstnanců má více než 55 let.

V celní správě je patrný trend pozvolného nárůstu vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců, který se navýšil na 42,7 %. Stále však převažuje skupina zaměstnanců se středoškolským vzděláním. Věková struktura zaměstnanců odráží nábor nových zaměstnanců, kdy se mírně zvýšil podíl zaměstnanců do 34 let. Nejpočetněji zastoupenou skupinou zůstává věková skupina 45–54 let, jejíž podíl se však na úkor skupiny kategorie 55–64 let snížil o 0,9 procentního bodu. Průměrný věk zaměstnanců v porovnání s rokem 2020 zůstal stejný. Struktura zaměstnanců podle délky pracovního či služebního poměru odráží odchody zaměstnanců v roce 2021. Výrazná je změna u zaměstnanců, kteří odpracovali více než 20 let. Procentní zastoupení této skupiny zaměstnanců sice pokleslo o 2 procentní body, nadále ale zůstává nejpočetněji zastoupenou skupinou zaměstnanců. Nejvyšší nárůst počtu zaměstnanců je v kategorii 5–9 let, a to o 2,5 procentního bodu. Téměř 65,8 % zaměstnanců pracuje u celní správy více než 10 let.

4.2.2. Náklady na platy

ROK 2020

Limit počtu zaměstnanců stanovený ve výši 5 899 osob nebyl překročen. Průměrný přepočtený stav zaměstnanců za rok 2020 činil 5 508,7 zaměstnanec, z toho kategorie celník 4 080,8; administrativně technický zaměstnanec 1 270,3 a dělník 157,7. K 31. 12. 2020 činil fyzický stav zaměstnanců 5 568 osob, z toho bylo 4 118 celníků, 1 282 administrativně technických zaměstnanců a 168 dělníků.

Největší podíl na celkových běžných výdajích měly osobní výdaje, tj. výdaje na platy, ostatní platby za provedenou práci, pojistné, přiděl FKSP a sociální dávky.

Tabulka 15 Náklady na platy 2020

Osobní výdaje	Částka
Platy zaměstnanců celkem	3 114,3
Z toho: služební příjmy celníků	2 508,7
Platy zaměstnanců	605,7
Ostatní osobní výdaje	9,4
Povinné pojistné plac. Zaměstnavatelem	1 055,7
Převod FKSP	62,3
Sociální dávky	667,9
Celkem	4 909,8

Zdroj: Ministerstvo financí ČR. Státní závěrečný účet České republiky za rok 2020. Online. (cit. 2023-02-25). Dostupné z: www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpoctu/2021/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2021-47400

Skutečné výdaje na platy zaměstnanců činily 3 114,3 mil. Kč. K 31. 12. 2020 bylo na platy vynaloženo 605,7 mil. Kč.

Průměrný plat pracovníků v této kategorii byl 35 347 Kč (o 1 930 Kč více než v roce 2019). Skutečný průměrný přepočtený počet celníků činil 4 080,8 a jejich průměrný plat představoval 51 230 Kč (o 2 885 Kč vyšší než v roce 2019). V souvislosti s pandemií COVID-19 došlo v oblasti rozpočtu finančních prostředků určených na služební příjmy příslušníků celní správy a souvisejícího povinného pojistného včetně FKSP k navýšení rozpočtu běžných výdajů celní správy o 60 mil. Kč. Tato částka byla zcela vyčerpána.

- Platy zam. bezpeč. sborů a ozbrojených sil ve služebním poměru - 44,2 mil. Kč.
- Povinné pojistné na sociální zabezpečení - 10,9 mil. Kč.
- Povinné pojistné na veřejné zdravotní pojištění - 4,0 mil. Kč.
- Základní příděl FKSP - 0,9 mil. Kč.

4.2.3. Technická podpora

ROK 2020

V průběhu roku 2020 pokračovala celní správa v implementaci doporučených bezpečnostních opatření vyplývajících z výsledků aktualizované srovnávací analýzy provedené v roce 2019 k ověření souladu prostředí ISCS s požadavky zákona č. 181/2014

Sb., o kybernetické bezpečnosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZKB“), a z externích auditů dle normy ISO/IEC 27001 - ISMS a ZKB provedených v roce 2019. Implementace byla směřována zejména do zpracování strategických dokumentů - byla zpracována a schválena strategie antivirové ochrany ISCS a zahájena její implementace v praxi, byl zpracován dokument definující opatření v oblasti bezpečnosti koncových stanic, byl zpracován popis procesu řízení změn, definovány atributy pro zlepšení jak bezpečnosti, tak provozu ISCS či vydána směrnice pro provoz WiFi.

V oblasti personální bezpečnosti pokračovalo e-learningové vzdělávání uživatelů ISCS k bezpečnému užívání informačních technologií a služeb ISCS, dále probíhala odborná školení personálu IT a pracovníků v bezpečnostních rolích ISCS. V oblasti aplikační bezpečnosti probíhalo penetrační testování, byla zahájena úprava aplikací podle bezpečnostních pravidel a pro zajištění bezpečnostního logování, byl zaveden proces stanovení významných dodavatelů a jejich auditu. V oblasti technických opatření probíhalo penetrační testování, byl zaveden systém řízení technických zranitelností a patch managementu, dále systém ochrany mobilních zařízení ISCS.

Celní a daňové informační systémy

V listopadu 2020 byl celní správou spuštěn cPortál se službou „Moje nedoplatky“. Byla také připravena integrace aplikace po podání elektronického celního prohlášení pro neobchodní zboží do 150 EUR. Na Portálu občana pak byla přidána dlaždice pro celní správu, která umožňuje přechod na cPortál bez nutného dalšího přihlašování uživatele. V roce 2020 rovněž pokračovaly práce na modelování vybraných IT systémů celní správy podle přijaté metodiky. Současně byla zpracována a schválena Exit strategie – Rozvoj a provoz informačních systémů celní správy řešící problematiku tzv. vendor lock, tzn. závislosti na jednom dodavateli

ROK 2021

V roce 2021 byly dokončeny veřejné zakázky na zasmulvnění IT systémů pro celní a daňové řízení. Současně s tím byla řešena i problematika vendor lock (závislost na jednom dodavateli). Byla zprovozněna aplikace eCeP, která umožňuje osobám/neplátcům DPH podat elektronické celní prohlášení s redukováným počtem údajů k propuštění do režimu volný oběh pro zásilky do 150 EUR.

Aplikace také umožňuje předložení elektronického celního prohlášení s redukováním počtem údajů k propuštění zboží do volného oběhu, které je obsažené v zásilkách odesílaných soukromou osobou ze třetí země jiné soukromé osobě na celním území Unie. Podání elektronického celního prohlášení s redukováním počtem údajů je možné bez osobního jednání na pracovišti celní správy nebo bez nutnosti volby celního zástupce. Bezpečnost informačního systému celní správy (dále také „ISCS“)

V oblasti kybernetické bezpečnosti byla v uplynulém roce implementována řada opatření, a to zejména navýšení kapacity nástroje LOGmanageru, jako centrálního úložiště bezpečnostních logů, rozšíření předmětu služby SOC se zaměřením na vyhodnocování bezpečnostních událostí a návrh na přijetí nezbytných opatření. Dále byly realizovány externí penetrační testy informačního systému, byly určeny významné informační systémy CS, či se pokračovalo v implementaci směrnice Bezpečný vývoj a provoz aplikací a realizovalo se doplňkové praktické školení uživatelů informačních systémů v oblasti kybernetické bezpečnosti.

Vlivem přetrvávající nepříznivé epidemiologické situace způsobené šířením viru SARS-CoV-2 v průběhu roku 2021 bylo nutné opětovně vyřešit zvýšené požadavky na pořízení a přidělení mobilní výpočetní techniky. Současně s tím bylo nutné zajistit dostatečnou konektivitu dodatečných zařízení do sítě celní správy, což znamenalo navýšení propustnosti připojení celní správy do internetu a vybavení zaměstnanců i tarify s mobilními daty.

V průběhu roku 2021 byla v oblasti kybernetické bezpečnosti implementována řada organizačních a technických bezpečnostních opatření. Jednalo se zejména o navýšení kapacity nástroje LOGmanageru jako centrálního úložiště bezpečnostních logů, rozšíření předmětu služby SOC se zaměřením na vyhodnocování bezpečnostních událostí a návrh na přijetí nezbytných opatření, a to zejména za použití dohledových nástrojů SIEM (Sentinel MS Azure) a LOGmanager. V několika etapách byly realizovány externí penetrační testy ISCS, byla provedena revize a rozšíření prvku rozsahu prvku KII a byly určeny významné informační systémy CS. Dále se pokračovalo v implementaci směrnice v oblasti aplikační bezpečnosti ISCS (Bezpečný vývoj a provoz aplikací), realizovalo se doplňkové praktické školení uživatelů ISCS v oblasti kybernetické bezpečnosti za využití nástroje PSAT, čímž je

zajišťováno zvyšování bezpečnostního povědomí uživatelů ISCS. Na úrovni komunikační infrastruktury byly realizovány další dílčí technické projekty s cílem zvýšit kybernetickou bezpečnost ISCS.

Přestože dosáhlo čerpání investičních výdajů v roce 2021 pouze necelých 50 %, byla naplněna velká část požadavků útvarů GŘC a kontinuální provoz ISCS nebyl přerušen. Poměrně nízké čerpání plánovaných nákladů je důsledkem komplikované administrativní přípravy nových akcí k financování a složitostí realizace výběrových řízení. Oboje je časově velmi náročné, přesahuje období jednoho rozpočtového roku a v důsledku znamená rozložení čerpání do delšího časového období. Přes uvedené problémy se dařilo dílčí části investičních akcí zrealizovat. Za nejvýznamnější pokládáme realizaci vývoje, resp. rozvoje klíčových aplikací celního a daňového řízení podle požadavků odborných útvarů, implementaci většiny aktualizovaných požadavků na opatření v oblasti kybernetické bezpečnosti (konkrétně implementaci nástroje pro vzdělávání uživatelů CS, nástrojů pro bezpečnostní dohled a řízení bezpečnostních incidentů) a v neposlední řadě obnovu technologického vybavení informačního centra. Čerpání neinvestičních/provozních výdajů v roce 2021 probíhalo rovnoměrně v průběhu celého sledovaného období a v číslech je adekvátní potřebám GŘC (94,8 %). Podařilo se tak zajistit bezproblémový provoz informačního systému celní správy a kontinuální poskytování IT služeb. Meziročně se nákladovost provozních výdajů zvýšila, a to i v poměru k investičním výdajům. Je to dáno pokračujícím trendem v oblasti licenční politiky, kdy užívání SW/programového vybavení přechází do formy užívání služby namísto pořizování licencí do majetku. V roce 2021 šlo konkrétně o produkty Microsoft, kde výdaje činily cca 25 % disponibilního rozpočtu běžných výdajů. V porovnání se stejným obdobím roku 2020 byla výše čerpání investičních výdajů srovnatelná.

Celní správa si je vědoma svého nevýhodného postavení ve vztahu se současnými dodavateli IT systémů, a proto v roce 2019 zahájila analýzu ICT architektury se zaměřením na integrační prostředí a vzájemné propojení jednotlivých IT systémů. V roce 2021 celní správa v této aktivitě pokračovala a v rámci zjištění začala připravovat základy referenční architektury, jejímž cílem je připravit základy pro otevřenou architekturu, kde bude sníženo riziko vendor-locku, neboli závislosti na jednom dodavateli. Jedním ze základních kroků je

příprava integračního prostředí, které zpřehlední komunikaci mezi jednotlivými částmi informačního systému a také zavedení role „Solution IT architekta“, která zajistí dodržování pravidel stanovených v rámci referenční architektury. Referenční architektura je plně v souladu s pravidly danými koncepcí Digitální Česko

4.3. Hospodaření

4.3.1. Příjmy

4.3.1.1. Příjmy za rok 2020

Schválený rozpočet příjmů GŘC (souhrnný závazný ukazatel) na rok 2020 ve výši 3 846,6 mil. Kč nebyl v průběhu roku 2020 upraven. Skutečné příjmy byly vykázány ve výši 3 465,0 mil. Kč, což znamená plnění schváleného rozpočtu na 90,1 %. Celková povinnost plnění příjmů byla naplněna na 89,9 %. Ve srovnání s rokem 2019 bylo plnění příjmů v roce 2020 nižší o 900 mil. Kč zejména vlivem meziročního propadu sankčních plateb o 590,9 mil. Kč a podílu na clech o 196,1 mil. Kč. Hlavní příčinou propadu příjmů je pandemie COVID-19.

Tabulka 16 Hospodaření v roce 2020

	Schválený rozpočet 2020	Rozpočet po změnách k 31.12.2020	Skutečnost k 31.12.2020	% plnění rozp. po změnách
Souhrnné ukazatele				
Příjmy celkem	3 846,6	3 846,6	3 465,0	90,1
Výdaje celkem	6 122,7	6 185,9	6 078,2	98,3
Specifické ukazatele - příjmy				
Daňové příjmy ¹⁾	4,0	4,0	2,9	72,0
Příjmy z pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti	789,2	789,2	774,4	98,1
v tom: pojistné na důchodové pojištění	701,6	701,6	692,7	98,7
pojistné na nemocenské pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti	87,6	87,6	81,7	93,3
Nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery celkem	3 053,4	3 053,4	2 687,7	88,0
v tom: příjmy z rozpočtu EU bez SZP celkem	3,2	3,2	7,4	235,3
ostatní nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery celkem	3 050,2	3 050,2	2 680,3	87,9

	Schválený rozpočet 2020	Rozpočet po změnách k 31.12.2020	Skutečnost k 31.12.2020	% plnění rozp. po změnách
Specifické ukazatele - výdaje				
Výdaje na zabezpečení úkolů celní správy	6 122,3	6 185,5	6 078,1	98,3
v tom: sociální dávky	623,1	680,8	668,0	98,1
výdaje na činnost celní správy	5 499,2	5 504,7	5 410,1	98,3
Výdaje spojené s předsednictvím ČR v Radě EU	0,4	0,4	0,1	29,1
Průřezové ukazatele				
Platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci	3 169,6	3 172,0	3 123,8	98,5
Povinné pojistné placené zaměstnavatelem ²⁾	1 071,3	1 071,9	1 055,7	98,5
Převod fondu kulturních a sociálních potřeb	63,2	63,3	62,3	98,5
Platy zaměstnanců v pracovním poměru vyjma zaměstnanců na služebních místech	610,7	610,7	605,7	99,2
Platy zaměstnanců bezpečnostních sborů a ozbrojených sil ve služebním poměru	2 550,0	2 551,7	2 508,7	98,3
Výdaje spolufinancované zcela nebo částečně z rozpočtu EU bez SZP celkem	4,8	4,8	4,0	83,5
v tom: ze státního rozpočtu	1,6	1,6	0,9	55,0
podíl rozpočtu EU	3,2	3,2	3,1	97,7
Výdaje vedené v informačním systému programového financování EDS/SMVS ³⁾ celkem	345,9	345,9	412,6	119,3

Zdroj: Ministerstvo financí ČR. Státní závěrečný účet České republiky za rok 2020. Online. (cit. 2023-02-25). Dostupné z: www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2021/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2021-47400

4.3.1.2. Příjmy za rok 2021

Skutečné příjmy byly vykázány ve výši 4 746,6 mil. Kč, což znamená plnění rozpočtu na 128,9 %. Celková povinnost plnění příjmů byla splněna na 128,7 %. Ve srovnání s rokem 2020 byly příjmy vykázány v roce 2021 vyšší o 1 281,7 mil. Kč zejména vlivem meziročního nárůstu podílu na clech o 689,8 mil. Kč a sankčních plateb o 582,5 mil. Kč.

Tabulka 17 Srovnání příjmů mezi roky 2017 - 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Příjmy celkem	165 464	171 478	171 328	170 326	164 777
z toho: Daňové příjmy celkem	163 897	168 831	167 732	167 639	160 833
v tom: Příjmy kapitoly 398 – VPS ¹⁾	163 195	168 044	166 963	166 861	160 030
Příjmy kapitoly 312 – MF	702	787	769	777	803
z toho: Nedaňové příjmy celkem kapitoly 312 – MF ²⁾	1 567	2 647	3 596	2 688	3 944
Výdaje celkem	5 420	6 008	6 094	6 078	6 285
z toho: Běžné výdaje celkem	5 032	5 529	5 590	5 666	5 837
v tom: Platy zaměstnanců celkem	2 762	3 054	3 006	3 114	3 089
Ostatní platby za provedenou práci celkem	11	10	10	9	10
Povinné pojistné placené zaměstnavatelem	942	1 041	1 025	1 056	1 045
Převod FKSP	55	61	60	62	62
Sociální dávky celkem	466	520	682	668	783
v tom: Ostatní běžné výdaje celkem	796	843	806	756	849
v tom: výdaje na ICT	202	215	196	196	276
z toho: Kapitálové výdaje celkem	388	479	504	413	448
v tom: výdaje na ICT	195	194	227	221	214

Zdroj: Ministerstvo financí ČR. Státní závěrečný účet České republiky za rok 2020. Online. (cit. 2023-02-25). Dostupné z: www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2021/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2021-47400

Skutečné výdaje vykazují v porovnání s výsledky za rok 2020 nárůst o 207 mil. Kč. Podíl na nárůstu celkových výdajů v roce 2021 měly jak běžné výdaje, které vzrostly o 171 mil. Kč, tak kapitálové výdaje, které zaznamenaly nárůst o 35 mil. Kč. Na zvýšeném čerpání výdajů mají podíl výdaje na sociální dávky, u kterých došlo k jejich navýšení o 115 mil. Kč oproti roku 2020.

V roce 2021 došlo k neúměrnému navýšení čerpání na odchodném, jehož výše je závislá na počtu osob, u kterých ve sledovaném období nastanou skutečnosti rozhodné pro vznik nároku na odchodné, a dále na výši rozhodného příjmu pro výpočet odchodného. Významný podíl na nárůstu běžných výdajů měly rovněž ostatní běžné výdaje, které vzrostly o 93 mil.

Kč, a to především z důvodu vyššího čerpání na nákup služeb, kde došlo k nárůstu oproti roku 2020 o 114 mil. Kč.

Na straně příjmů i výdajů se nepříznivě promítla opatření související s epidemiologickou situací způsobenou šířením viru SARS-CoV-2, následkem čehož došlo k nenaplnění rozpočtu na straně příjmové u správních poplatků a přijatých sankčních plateb, a to z důvodu prominutí velké části správních poplatků i upuštěním od plnění povinností podle zákona upravujícího evidenci tržeb.

U výdajů byly nad rámec obvyklých výdajů navíc čerpány finanční prostředky na pořízení ochranných a dezinfekčních prostředků, na služby spojené s dezinfekcí a úklidem příslušných prostor atp.

Tabulka 18 Hospodaření celní správy s prostředky ICT

	2017	2018	2019	2020	2021
Běžné	202	215	196	196	276
Kapitálové	195	194	227	221	214
CELKEM	397	409	423	417	490

Zdroj: Ministerstvo financí ČR. Státní závěrečný účet České republiky za rok 2021. Online. (cit. 2023-02-25). Dostupné z: www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2021/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2021-47400

V oblasti výdajů v souvislosti s ICT došlo meziročně k mírnému poklesu kapitálových výdajů o 7 mil. Kč (3,2 %). Hodnota běžných výdajů se naopak zvýšila, a to o 80 mil. Kč (40,8 %).

4.3.2. Výdaje

4.3.2.1. Výdaje za rok 2020

Skutečné čerpání běžných výdajů činilo 5 665,6 mil. Kč, tj. 95,3 % celkového rozpočtu a 97 % upraveného rozpočtu. Ve srovnání s rokem 2019 je čerpání běžných výdajů GŘC v roce 2020 vyšší o 75,3 mil. Kč, tj. o 1,4 %.

Největší podíl na celkových běžných výdajích měly osobní výdaje, tj. výdaje na platy, ostatní platby za provedenou práci, pojistné, příděl FKSP a sociální dávky.

Výdaje určené na ostatní nákupy činily celkem 92,9 mil. Kč, tj. 74,4 % celkového rozpočtu a 75,8 % upraveného rozpočtu těchto výdajů.

V porovnání se stejným obdobím roku 2019 se výdaje na ostatní nákupy snížily o 13,8 mil. Kč, tj. o 13 %.

Tabulka 19 Výdaje v roce 2020 v tis. Kč

	Částka
Nákup služeb	330,2
poštovní	14,0
nájemné	59,8
elektronických komunikací	14,7
zpracování dat	128,1
nákup ostatních služeb	113,6
	Částka
Nákup materiálu	164,7
prádlo, oděv, obuv	40,3
ochranné pomůcky	3,4
drobný hmotný dlouhodobý majetek	80,2
ostatní	40,8
Ostatní nákupy	92,9
opravy a udržování	44,7
programové vybavení	1,5
cestovné	36,2
pohoštění	0,4
ostatní nákupy j.n.	10,0
Nákup vody, paliv a energie	93,1
pohonné hmoty	23,5
elektrické energie	33,4
teplo	17,4
plyn	10,7
voda	7,9
ostatní paliva a energie	0,2
Ostatní položky	75,0
náhrady mezd v době nemoci	4,9
nákup kolků	47,7
členské příspěvky WCO	1,0
náhrady nákladů styčného celního úředníka ve Spolkové republice Německo a styčného celního důstojníka v instituci Europol v Nizozemsku	5,0
vyplacení náborového příspěvku	0,5
poskytnuté náhrady	7,3
ostatní	8,6

Zdroj: Ministerstvo financí ČR. Státní závěrečný účet České republiky za rok 2020. Online. (cit. 2023-02-25). Dostupné z: www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2020/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2020-47400

Objemově největší položku čerpání za ostatní nákupy představovaly výdaje na opravy a udržování, a to ve výši 44,7 mil. Kč, čerpáno bylo především na běžné a havarijní opravy a na údržbu objektů celní správy, na opravy služebních vozidel apod.

Celkový průběh čerpání je však ovlivněn situací související s pandemií COVID-19, kdy došlo k omezení služeb ze zahraničí a přeshraničního pohybu náhradních dílů, což pro CTL znamenalo, že nezbytné náročné servisní zásahy byly provedeny po uvolnění příslušných omezujících opatření a čerpání finančních prostředků se tím posunulo do 2. poloviny roku 2021.

V souvislosti se šířením pandemie COVID-19 byly v období 2. 3.–30. 6. 2020 z rozhodnutí ministryně financí s okamžitou platností zrušeny všechny plánované zahraniční služební cesty, následně bylo opatření změněno na možnost vycestovat do zahraničí v nezbytně nutných případech a řídilo se pravidly dle míry rizika nákazy v jednotlivých zemích. V rámci programu Customs bylo počínaje březnem 2020 prozatím oboustranně upuštěno od uskutečňování zahraničních služebních cest a pořádání akcí v tuzemsku, čímž nedocházelo k čerpání prostředků poskytnutých příslušnou grantovou dohodou. S tím, že v blízké době nelze předpokládat významné změny v čerpání, přistoupil poskytovatel grantu v říjnu 2020 ke zrušení, resp. změně závazků stvrzených v rámci grantové dohody a uvolnění části přidělených peněžních prostředků z poskytnutého grantu na jiné účely. V rámci výdajů na pohoštění, čerpání ve výši 0,4 mil. Kč, bylo čerpáno i na pohoštění v rámci programu Customs ve výši 0,07 mil. Kč. Na programové vybavení bylo čerpáno 1,5 mil. Kč, a to na nákup a obnovu licencí drobného SW (např. MyQ Tagra, CYBER GHOST) pro potřeby odborných útvarů CS a pokrytí pracovišť WiFi signálem.

Výdaje na ostatních položkách běžných výdajů k 31. 12. 2020 činily celkem 75 mil. Kč. Největšími výdaji byl nákup kolků ve výši 47,7 mil. Kč, poskytnuté náhrady ve výši 7,3 mil. Kč.

Dalšími většími výdaji byly náhrady mezd v době nemoci ve výši 4,9 mil. Kč, u kterých je výše čerpání zřejmě ovlivněna pandemií COVID-19, dále pak úhrada členských příspěvků WCO ve výši 1 mil. Kč a vyplacení náborového příspěvku dle § 135a zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve výši 0,5 mil. Kč, aj. Z těchto

ostatních položek běžných výdajů činily výdaje ICT v rámci odměn za užití duševního vlastnictví celkem 2,3 mil. Kč, čerpáno bylo na poskytování užívacích a licenčních práv k počítačovým programům, a to např. na licenční smlouvu CODEXIS či licenční smlouvu Magnusweb Inhouse.

V oblasti ICT bylo dále čerpáno na podlimitní technické zhodnocení, a to na update firmware tiskáren KONICA MINOLTA a na rozšíření poplachového zabezpečovacího a tísňového systému, celkem ve výši 0,5 mil. Kč. Z těchto ostatních položek běžných výdajů byla čerpána na seskupení položek 59 - Ostatní neinvestiční výdaje celkem částka 0,1 mil. Kč, a to především na vrácení finančních prostředků z grantu Europol ve výši 0,09 mil. Kč dle Metodického pokynu pro přípravu/realizaci rozpočtu 2019/2020 za oblast EU/FM, a dále na úhrady, které se týkaly vratek příjmů přijatých na příjmové účty v minulých letech, kdy se jednalo např. o vrácení náhrady ztráty za původně ztracené zásilky, které byly dohledány/doručeny v roce 2020, za které však již celní správa obdržela náhradu za ztrátu od České pošty v předchozím roce.

4.3.2.2. Výdaje za rok 2021

Skutečné výdaje celní správy za období od 1. 1. 2021 do 31. 12. 2021 dosáhly celkové výše 6 285,2 mil. Kč, tj. 90,5 % celkového rozpočtu (100,7 % upraveného rozpočtu). Z toho kapitálové výdaje celkem byly čerpány ve výši 447,8 mil. Kč, tj. 51,3 % celkového rozpočtu (159,6 % upraveného rozpočtu), a běžné výdaje celkem byly čerpány ve výši 5 837,4 mil. Kč, tj. 96,2 % celkového rozpočtu (97,9 % upraveného rozpočtu).

Největší podíl na celkových běžných výdajích celní správy měly osobní výdaje, tj. výdaje na platy, ostatní platby za provedenou práci, pojistné, přiděl FKSP a sociální dávky. V průběhu roku 2021 bylo na uvedené výdaje vynaloženo úhrnem 4 988,5 mil. Kč, tj. 79,4 % celkových výdajů, resp. 85,5 % běžných výdajů. Ve srovnání se stejným obdobím roku 2020 bylo v roce 2021 na osobní výdaje vynaloženo o 78,7 mil. Kč více, tj. o 1,6 %.

Objemově největší položku čerpání za ostatní nákupy představovaly výdaje na opravy a udržování, a to ve výši 40,7 mil. Kč, čerpáno bylo především na běžné a havarijní opravy a

na údržbu objektů celní správy, na opravy podlahových krytin, střechy, vodoinstalace, odvodnění a opravu dlažby, terasy nebo parkoviště a dalšího vybavení. Výdaje na ostatních položkách běžných výdajů k 31. 12. 2021 činily celkem 95,5 mil. Kč. Největšími výdaji byl nákup kolků ve výši 58,7 mil. Kč, poskytnuté náhrady ve výši 5,6 mil. Kč, náhrady zvýšených výdajů spojených s výkonem funkce v zahraničí styčného celního úředníka ve Spolkové republice Německo a styčného celního důstojníka v instituci Europol v Nizozemsku celkem ve výši 5,8 mil. Kč, kdy na výdaje styčného celního důstojníka byly zcela využity i účelové prostředky poskytnuté z kapitoly 398 – VPS (kód účelu 143980028). Dalšími většími výdaji byly náhrady mezd v době nemoci ve výši 5,5 mil. Kč, u kterých je výše čerpání ovlivněna probíhající epidemií COVID-19, dále pak úhrada členských příspěvků WCO a FCTC ve výši 2,1 mil. Kč a vyplacení náborového příspěvku podle § 135a zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, ve výši 4,6 mil. Kč, aj.

Tabulka 20 Ostatní běžné výdaje v mil. Kč

	Částka
Nákup služeb	444,2
poštovní	17,4
nájemné	59,5
elektronické komunikace	21,0
zpracování dat	226,0
ostatní	120,3
Nákup materiálu	133,2
prádlo, oděv, obuv	63,2
ochranné pomůcky	3,2
drobný hmotný dlouhodobý majetek	16,4
ostatní	50,4
Ostatní nákupy	89,5
opravy a udržování	40,7
programové vybavení	2,3
cestovné	35,0
pohoštění	0,4
	Částka
ostatní nákupy j.n.	11,2
Nákup vody, paliv a energie	86,6
pohonné hmoty	21,6
elektrické energie	29,9
teplo	19,1
plyn	8,1
voda	7,7
ostatní paliva a energie	0,2
Ostatní položky	95,5
náhrady mezd v době nemoci	5,5
nákup kolků	58,7
členské příspěvky WCO	2,1
náhrady nákladů styčného celního úředníka ve Spolkové republice Německo a styčného celního důstojníka v instituci Europol v Nizozemsku	5,8
vyplacení náborového příspěvku	4,6
poskytnuté náhrady	5,6
ostatní	13,2

Zdroj: Ministerstvo financí ČR. Státní závěrečný účet České republiky za rok 2021. Online. (cit. 2023-02-25). Dostupné z: www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpoctu/2021/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2021-47400

5 Výsledky a doporučení

Kromě důsledného plnění standardních kompetencí celní správy byl v roce 2021 kladen důraz zejména na realizaci projektů. A to projekt „Výcvik služebních psů“ s cílem zefektivnit úroveň ochrany zejména vnějších hranic ČR v oblasti nelegální přepravy finanční hotovosti, omamných a psychotropních látek. Prostředkem k dosažení cíle bylo zavedení systému výcviku služebních psů určených pro kontrolu nelegální přepravy finančních prostředků a zvýšení kvality výcviku pro oblast kontroly omamných a psychotropních látek.

Realizací projektu „Mobilní zavazadlový rentgen ke kontrole na mezinárodních letištích“ došlo ke zmírnění nedostatku technického vybavení při vykonávání kontrolně-dohledových činností na malých mezinárodních letištích a dalších vytipovaných místech pro mobilní kontrolu za pomoci mobilního RTG skeneru, který používá neinvazivní metodu kontroly.

Projektem „Odhalování nelegální přepravy nebezpečných látek“ byla posílena stávající systémová a technická opatření v podmínkách celní správy při odhalování nelegální činnosti v oblasti přepravy nebezpečných, zejména omamných a psychotropních látek. Prostředkem pro dosažení tohoto cíle bylo pořízení speciálního vozidla vybaveného pro detekci a kontrolu v oblasti nebezpečných látek a pořízení detekčních prostředků a ochranných pomůcek. Tím se zvýšila technická a technologická úroveň vybavení útvarů mobilního dohledu, pátrání a pracoviště CTL a úroveň v oblasti osobních ochranných pracovních prostředků.

Posledním projektem „eCeP klient“ bylo umožněno fyzickým osobám/neplátcům DPH prostřednictvím nově vytvořené aplikace podat jednoduchým způsobem elektronické celní prohlášení s redukováným počtem údajů k propuštění do režimu volný oběh pro poštovní zásilky do hodnoty 150 €, a to bez nutnosti volby celního zástupce nebo osobního jednání na pracovišti celní pošty.

Odborné útvary intenzivně spolupracovaly na změnách legislativy s příslušnými ministerstvy, což se promítlo např. do změny způsobu vykazování údajů v Intrastatu, vymáhání pravomocně uložených pokut za nezaplacené dopravní přestupky, zvýšení sazeb daně z tabákových výrobků a zahříváných tabákových výrobků či přijetí nových kontrolních

postupů v některých agendách. Dále se celní správa soustředila na naplňování cílů vládní Koncepce boje proti organizovanému zločinu na období let 2018–2023 nebo na detekci a potírání nelegálního obchodu s tabákem a tabákovými výrobky.

Provedené analýzy a vyhodnocení ukázalo možná doporučení, která by mohla vést ke zvýšení efektivity výběru spotřebních a ekologických daní do budoucna. Způsoby, kterými lze zefektivnit výběr spotřebních a ekologických daní, jsou dva, a to zvýšit příjmy, nebo snížit výdaje.

Spotřební daně jsou stabilním pilířem příjmů státního rozpočtu. V době extrémně napnutých veřejných rozpočtů a rekordních schodků se pozornost politiků i veřejnosti stále častěji obrací na příjmovou stranu rozpočtu včetně spotřebních daní.

V rámci zvýšení příjmů, resp. inkasa spotřebních a ekologických daní je možné uvažovat o změně v daňových sazbách nebo zavedením spotřební nebo ekologické daně i na jiné produkty, za stejného personálního a materiálního stavu.

Zdanění alkoholu je jednak součástí fiskálního balíčku na zvýšení příjmů a jednak balíčku zdravotní prevence. Zdravotní stav lidí nad 55 let je velmi špatný. Zabírá velkou část rozpočtu a zároveň je užívání alkoholu v Česku jedno z největších v Evropské unii. Jeho zdanění stagnuje a je podprůměrné. Spotřební daně na pivo a víno se nezvyšovaly snad již několik let, proto je otázkou, zda by k jejímu navýšení nemělo dojít.

U spotřebních daní lze předpokládat zavedení daně i na tichá vína, která je dosud nulová. Česká republika je mezi polovinou zemí Evropské unie, kde není daň na tichá vína zavedena. Není to sice výjimka, nicméně jsme jednou ze zemí, která většinu tichých vín dováží. Absencí spotřební daně jsou podporováni vinaři z Rakouska, Itálie a jiných zemí, ale nepomáhá to v konkurenční výhodě českým vinařům.

Dvě až pět miliard korun do státního rozpočtu může podle Národní ekonomické rady vlády přinést zavedení spotřební daně na tichá vína. Nyní platí výjimka, díky níž je sazba nulová, na rozdíl od šumivých vín.

Tabulka 21 Zdanění vína

Víno	Sazba (Kč / hl)	Návrh (Kč / hl)
Tichá vína	0	2 340
Šumivá vína	2 340	2 340
Meziprodukty	2 340	2 340

Zdroj: Vlastní zpracování dle MFČR

Dalším doporučením, jak zefektivnit výběr spotřebních a ekologických daní by bylo snížení nákladů které jsou spojeny s platy zaměstnanců celní správy. Možnosti úspor jsou však velmi omezené, neboť zaměstnanci mají platy stanovené tabulkami, které byly stanoveny nařízením vlády. Zároveň je potřeba uvážit současnou ekonomickou situaci, kdy není reálné, vzhledem k míře inflace, zvyšování cen energií a ostatních životních nákladů, snížit platy státních zaměstnanců.

Větší šance v úspoře nákladů lze vidět v zavedení digitalizace a elektronizace. Digitalizace a elektronizace s sebou přinese úspory nejen v platech, ale i ve snížení tiskových nákladů, které představují značnou část přímých administrativních nákladů.

Vzhledem k současné ekonomické a geopolitické situaci lze předpokládat, že se budou zvyšovat snahy o nelegální výrobu, distribuci a dovoz produktů zatížených spotřebními daněmi (šedá, černá ekonomika). Jednou z cest, jak tomuto jevu zabránit, je zvýšení kontrolní a vyhledávací činnosti orgánů celní správy, které by mělo tyto snahy eliminovat a zároveň přinést nemalé prostředky do rozpočtu republiky.

6 Závěr

Diplomová práce se zabývala vyhodnocením efektivity výběru spotřebních a ekologických daní v České republice za období 2020 – 2022. Pro lepší srovnání vývoje výběru spotřebních daní byl zohledněn také rok 2019.

Diplomová práce byla rozdělena do tří částí, teoretickou, praktickou a návrhovou.

První část byla zaměřená na teoretická východiska, která úzce souvisejí s problematikou daňové správy a daňového systému v České republice. Dále byly v této části popsány způsoby, které mají za úkol zefektivnění výběru daní.

Druhá část se zabývala analýzou hodnocení efektivity při výběru spotřebních a ekologických daní v letech 2020 – 2022.

V rámci souhrnného inkasa spotřebních a ekologických daní bylo vybráno v letech 2020 - 2022 celkem 466 310 844 538 Kč. Ekologické daně představují podíl 2,1 % na celkovém inkasu spotřebních a ekologických daní v ČR za roky 2020 – 2022.

Do státního rozpočtu České republiky byly celkové příjmy v letech 2020 – 2022 klesající. V roce 2020 činily příjmy do státního rozpočtu 1 578 118 723 753 Kč. V roce 2021 činily příjmy do státního rozpočtu 1 487 000 000 000 Kč. V roce 2022 činily příjmy do státního rozpočtu 1 686 000 000 000 Kč.

Podíl příjmů spotřebních a ekologických daní má v těchto letech klesající tendenci. V roce 2020 byl podíl příjmů spotřebních a ekologických daní na celkových příjmech do státního rozpočtu 10,38 %. V roce 2021 byl podíl příjmů spotřebních a ekologických daní na celkových příjmech do státního rozpočtu 10,5 %. V roce 2022 byl podíl příjmů spotřebních a ekologických daní na celkových příjmech do státního rozpočtu 8,69 %. Z provedené analýzy jednoznačně vyplývá, že vládní opatření spojená s pandemií Covid-19 a současná geopolitická situace (válka na Ukrajině) ovlivnily, mimo jiné, také výběr spotřebních a ekologických daní.

V rámci hodnocení nákladů na výběr spotřebních a ekologických daní byly vyhodnoceny jako nejvyšší náklady osobní náklady. Největší podíl na celkových běžných výdajích měly osobní výdaje, tj. výdaje na platy, ostatní platby za provedenou práci, pojistné, přiděl FKSP a sociální dávky. Výdaje na ostatních položkách běžných výdajů k 31. 12. 2020 činily celkem 75 mil. Kč. Největšími výdaji byl nákup kolků ve výši 47,7 mil. Kč, poskytnuté náhrady ve výši 7,3 mil. Kč.

Spotřební daně jsou stabilním pilířem příjmů státního rozpočtu. V době extrémně napnutých veřejných rozpočtů a rekordních schodků se pozornost politiků i veřejnosti stále častěji obrací na příjmovou stranu rozpočtu, včetně spotřebních daní.

Vývoj a strategie výběru spotřebních a ekologických daní záleží nejen na přístupu správce daně, kterým je Celní správa ČR, ale zejména na politické vůli vedoucí k případným změnám legislativního rámce v oblasti výběru spotřebních a ekologických daní.

7 Seznam použitých zdrojů

Bitat. Abdelfeteh. Eco-innovation & Competitives: A Porter Hypothesis Perspective. Lap Lambert Academic Publishing GmbH KG, 2013. ISBN 978-36-593-6573-7

Celní správa. Ekologické daně. Online. (cit. 2023-01-07). Dostupné z: www.celnisprava.cz/cz/dane/ekologicke-dane/Stranky/default.aspx

Celní správa. Organizační struktura. Online. (cit. 2023-01-21). Dostupné z: www.celnisprava.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/Stranky/organizacni-struktura-celni-spravy-ceske-republiky1.aspx

Celní správa. Přehled předpisů pro správu spotřebních, ekologických daní a biopaliv. Online. (cit. 2023-01-07). Dostupné z: www.celnisprava.cz/cz/dane/legislativa/Stranky/prehled-predpisu-pro-spravu-spotrebnich-dani-ekologickych-dani-a-biopaliv.aspx

Celní správa. Spotřební daně. Online. (cit. 2023-01-07). Dostupné z: www.celnisprava.cz/cz/dane/spotrebni-dane/Stranky/default.aspx

Celní správa. Statistická data z oblasti výroby, dopravy a dovozu pevných paliv, zemního plynu a ostatních plynů a elektřiny. 2020. Online. (cit. 2023-01-07). Dostupné z: www.celnisprava.cz/cz/dane/statistiky/Stranky/ekodane.aspx

Celní správa. Statistická data z oblasti výroby, dopravy a dovozu pevných paliv, zemního plynu a ostatních plynů a elektřiny. 2021. Online. (cit. 2023-01-07). Dostupné z: www.celnisprava.cz/cz/dane/statistiky/Stranky/ekodane.aspx

Celní správa. Statistická data z oblasti výroby, dopravy a dovozu pevných paliv, zemního plynu a ostatních plynů a elektřiny. 2022. Online. (cit. 2023-01-07). Dostupné z: www.celnisprava.cz/cz/dane/statistiky/Stranky/ekodane.aspx

Celní správa. Statistická data z oblasti výroby, dopravy a dovozu lihu 2020. Online. (cit. 2023-01-07). Dostupné z: www.celnisprava.cz/cz/dane/statistiky/Stranky/lih.aspx

Celní správa. Statistická data z oblasti výroby, dopravy a dovozu lihu 2021. Online. (cit. 2023-01-07). Dostupné z: www.celnisprava.cz/cz/dane/statistiky/Stranky/lih.aspx

Celní správa. Statistická data z oblasti výroby, dopravy a dovozu lihu 2022. Online. (cit. 2023-01-07). Dostupné z: www.celnisprava.cz/cz/dane/statistiky/Stranky/lih.aspx

Celní správa. Statistická data z oblasti výroby, dopravy a dovozu piva 2020. Online. (cit. 2023-01-07). Dostupné z: www.celnisprava.cz/cz/dane/statistiky/Stranky/pivo.aspx

Celní správa. Statistická data z oblasti výroby, dopravy a dovozu piva 2021. Online. (cit. 2023-01-07). Dostupné z: www.celnisprava.cz/cz/dane/statistiky/Stranky/pivo.aspx

Celní správa. Statistická data z oblasti výroby, dopravy a dovozu piva 2022. Online. (cit. 2023-01-07). Dostupné z: www.celnisprava.cz/cz/dane/statistiky/Stranky/pivo.aspx

Celní správa. Statistická data z oblasti výroby, dopravy a dovozu vína a meziproductů. 2020. Online. (cit. 2023-01-07). Dostupné z: www.celnisprava.cz/cz/dane/statistiky/Stranky/vino.aspx

Celní správa. Statistická data z oblasti výroby, dopravy a dovozu vína a meziproductů. 2021. Online. (cit. 2023-01-07). Dostupné z: www.celnisprava.cz/cz/dane/statistiky/Stranky/vino.aspx

Celní správa. Statistická data z oblasti výroby, dopravy a dovozu vína a meziproductů. 2022. Online. (cit. 2023-01-07). Dostupné z: www.celnisprava.cz/cz/dane/statistiky/Stranky/vino.aspx

Celní správa. Statistická data z oblasti výroby, dopravy a dovozu tabákových výrobků. 2020. Online. (cit. 2023-01-07). Dostupné z: www.celnisprava.cz/cz/dane/statistiky/Stranky/Počty%20odebraných%20tabákových%20nálepek%20všemi%20odběrateli.aspx

Celní správa. Statistická data z oblasti výroby, dopravy a dovozu tabákových výrobků. 2021. Online. (cit. 2023-01-07). Dostupné z: www.celnisprava.cz/cz/dane/statistiky/Stranky/Počty%20odebraných%20tabákových%20nálepek%20všemi%20odběrateli.aspx

Celní správa. Statistická data z oblasti výroby, dopravy a dovozu tabákových výrobků. 2022. Online. (cit. 2023-01-07). Dostupné z: www.celnisprava.cz/cz/dane/statistiky/Stranky/Počty%20odebraných%20tabákových%20nálepek%20všemi%20odběrateli.aspx

CFI Team, Pigouvian Tax. Online. 2022. (cit. 2023-01-07). Dostupné z: corporatefinanceinstitute.com/resources/economics/pigouvian-tax/

Codexius. Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních. Online. (cit. 2023-02-10). Dostupné z: next.codexis.cz/legislativa/CR9101_2023_01_01#L735

Eurostat. Environmental tax statistics – detailed analysis. Online. 2022. (cit. 2023-02-26). Dostupné z: ec.europa.eu/eurostat/statistics-

explained/index.php?title=Environmental_tax_statistics_-_
_detailed_analysis#General_overview

Hinke, J., Bárková, D., Hruška, Z., Účetnictví 2. Praha: Grada Publishing, a.s. 2016. ISBN 978-80-247-4281-6

Kotenová B., Petrová P., Tomíček M. Zákon o spotřebních daních. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, s XIII, ISBN 978-80-7357-549-6

Kuneš, Zdeněk, Polanská, Pavla, Galočík, Svatopluk. DPH 2022 výklad s příklady. Praha: Grada Publishing, a.s. 2022. ISBN 978-80-271-4683-3

Marková, Hana. Daňové zákony 2022 úplná znění k 1.1.2022. Praha: Grada Publishing, a.s. 2022. ISBN 978-80-271-3551-6

Ministerstvo Financí. Daně, poplatky a jiná obdobná peněžítá plnění a hazardní hry. 2022. (cit. 2022-01-07). Dostupné z:

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwj2zaqDtLb8AhU3R_EDHdE7D5oQFnoECBIQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.mvcr.cz%2FSCRIPT%2FViewFile.aspx%3Fdocid%3D22370652&usg=AOvVaw2fbqkPKO1mNrQ1DRbRqFOK

Němcová, Petra a Kotecký, Vojtěch. Ekologická daňová reforma. Impuls pro modernizaci ekonomiky. Online. 2008. (cit. 2023-01-07). Dostupné z: hnutiduha.cz/sites/default/files/publikace/typo3/ekologicka_danova_reforma.pdf

Pospišilová, A., Ekologická daňová reforma v České republice. 2019. (cit. 2023-03-10). Dostupné z: www.podnikas.cz/ekologicka-danova-reforma-ceske-republice/

Sádovský, Martin. DPH u prodeje zboží přes elektronické obchody. Praha: Grada Publishing, a.s. 2020. ISBN 978-80-271-1887-8

Svátková, S. Spotřební a ekologické daně v České republice. 1. vyd. Praha 2009: Wolters Kluwer ČR, s 13-14, ISBN 978-80-7357-443-7

Šafrová Drážilová, Alena. Základy úspěšného podnikání. Průvodce začínajícího podnikatele. Praha: Grada Publishing, a.s. 2019. ISBN 978-80-271-1161-9

Šauer, P., Vojáček, O., Environmental tax reform in the Czech Republic. Online. 2022. (cit. 2023-03-10). Dostupné z: core.ac.uk/download/pdf/14045334.pdf

Šindelář, Michal, Mullerová, Libuše. Účetnictví a daně kapitálových obchodních společností pro všechny s.r.o. a a.s. Praha: Grada Publishing, a.s. 2022. ISBN 978-80-271-4397-9

Šteker, Karel. Finanční účetnictví. Praha: Vysooká škola ekonomie a managementu. 2020. ISBN 978-80-88330-25-7

Šulc, Ivo. Zákon o spotřebních daní s komentářem k 1.4.2010. 3.aktualizované vydání. Praha: ANAG. 2010. ISBN 978-80-7263-608-2

Tanikawa, Hiroya. Environmental Issue and Technological Innovation – The Relevance the Porter Hypothesis has Today. Online. 2003. (cit. 2023-01-07). Dostupné z: www.rieti.go.jp/en/columns/a01_0103.html

Technický týdeník. Ekologická daňová reforma nebo jen nové daně? Online. 2006 (cit. 2023-01-07). Dostupné z: www.technickytydenik.cz/rubriky/archiv/ekologicka-danova-reforma-nebo-jen-nove-dane_12552.html

Vrabcová, Pavla. Udržitelné podnikání v praxi. Praha: Grada Publishing, a.s. 2021. ISBN 978-80-271-4470-9

Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů

Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních

Zákon č. 587/1992 Sb., o spotřebních daních

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

8.1. Seznam obrázků

Obrázek 1 Celkové příjmy z ekologických daní v EU podle druhu daně, 2002–2021	37
Obrázek 2 Organizační schéma Celní správy ČR	39

8.2. Seznam tabulek

Tabulka 1 Sazba daně z lihu	23
Tabulka 2 Sazba daně z piva	24
Tabulka 3 Minimální sazby ostatních tabákových výrobků dle kategorií	26
Tabulka 4 Spotřební daně a jejich výnosy v roce 2020	41
Tabulka 5 Podíl jednotlivých daní na celkovém inkasu spotřebních daní 2020	44
Tabulka 6 Spotřební daně a jejich inkaso za rok 2021	46
Tabulka 7 Podíl jednotlivých daní na celkovém inkasu spotřebních daní 2021	49
Tabulka 8 Spotřební daně a inkaso 2022	51
Tabulka 9 Podíl jednotlivých daní na celkovém inkasu spotřebních daní v roce 2022	51
Tabulka 10 Ekologické daně v roce 2020	54
Tabulka 11 Celkové inkaso ekologických daní dle jednotlivých daní v roce 2020	55
Tabulka 12 Ekologické daně v roce 2021	55
Tabulka 13 Celkové inkaso ekologických daní dle jednotlivých daní v roce 2021	56
Tabulka 14 Ekologické daně a inkaso v roce 2022	57
Tabulka 15 Náklady na platy 2020	65
Tabulka 16 Hospodaření v roce 2020	70
Tabulka 17 Srovnání příjmů mezi roky 2017 - 2021	71
Tabulka 18 Hospodaření celní správy s prostředky ICT	72
Tabulka 19 Výdaje v roce 2020 v tis. Kč	74
Tabulka 20 Ostatní běžné výdaje v mil. Kč	78
Tabulka 21 Zdanění vína	81

8.3. Seznam grafů

Graf 1 Jak funguje Pigouvova daň?	32
Graf 2 Podíl jednotlivých daní na celkovém inkasu spotřebních daní v roce 2020	44
Graf 3 Složení inkasa spotřebních daní z minerálních olejů	45
Graf 4 Podíl jednotlivých daní na celkovém inkasu spotřebních daní v roce 2020	49
Graf 5 Složení inkasa 2021	50
Graf 6 Podíl jednotlivých daní na celkovém inkasu spotřebních daní 2022	52
Graf 7 Složení inkasa v roce 2022	52
Graf 8 Spotřební daně v letech 2019 - 2022	53
Graf 9 Spotřební daně dle komodit 2019 - 2022	54
Graf 10 Celkové inkaso ekologických daní dle jednotlivých daní v roce 2020	55
Graf 11 Celkové inkaso ekologických daní dle jednotlivých daní v roce 2021	56

Graf 12 Inkaso ekologických daní dle jednotlivých daní v roce 2022	57
Graf 13 Ekologické daně a jejich výnos v letech 2019 – 2022.....	58
Graf 14 Celkové inkaso spotřebních a ekologických daní za roky 2019 - 2022	59
Graf 15 Podíl příjmů spotřebních a ekologických daní na státním rozpočtu za rok 2019...	60
Graf 16 Podíl příjmů spotřebních a ekologických daní na státním rozpočtu za rok 2020...	61
Graf 17 Podíl příjmů spotřebních a ekologických daní na státním rozpočtu za rok 2021 ...	61
Graf 18 Podíl příjmů spotřebních a ekologických daní na státním rozpočtu za rok 2022...	62

